

„A jóllét szorosan összefügg mind a pszichológiai (mentális), mind a testi egészséggel. A mi jóllétfogalmunk azonban túlmutat a pusztán fiziológiai és pszichológiai szükségletek kiértékelésén, a kihívásokkal való megküzdésen: a jóllétet összekapcsoljuk a belső örömeire és boldogságra való törekvéssel.”

magyar **mk** közoktatás

ROMÁNIAI MAGYAR
OKTATÁSI FIGYELŐ
PEDAGÓGUSOK
HAVILAPJA

04

2025. ÁPRILIS

TARTALOM

1. lélekjelenlét

Lépések a tanárhiány enyhítésére: népszerű a versenyvizsga-felkészítés

3. láthatár

A kísérettségi próbája: a románeredmények a leggyengébbek

2. láthatár

Javultak a magyar diákok román eredményei Háromszéken – Bíró Blanka írása

6. tanárszemmel

Testi, lelki, társas jóllét a finnországi iskolában – Lázár Csilla írása

10. tanterem

A kórusban éneklés pozitív hozadékai

17. tanterem

Élményalapú tanulást kínál a Qub Education oktatási központ

11. tanterem

Több mint verseny: kíváncsiságra ösztönöz a Bölcs Diákok – Gebe Zoltán írása

22. magánterület

Ép ész – László Noémi írása

14. portré

Székely Emese, a Bolyai-Líceum pedagógusa tanári hitvallásáról – Szucher Ervin írása

23. hivatalos

18. lélekjelenlét

Hadi Nóra Melinda iskola-pszichológus a gyerekeket érintő lelki gondokról – Gebe Zoltán írása

20. szülői szemmel

Fő ellenségünk, hivatkozási alapunk: az idő – Bartha Réka írása

FOTÓ: FREEPIK.COM

4.

Örömteli iskolák –
avagy mit tanulhatunk a finnektől?

ISSN 2045-9725
9 772045 972004

Kedves Olvasóink!

A 2024–2025-ös tanévben is számítunk megtisztelő figyelmükre. Reméljük, továbbra is megosztják lapunk hasábjain az oktatás problémáival, különféle szegmenseivel kapcsolatos meglátásaikat. Kérjük, számoljanak be a Magyar Közoktatásban arról is, ha sikertörténet születik iskolájukban, ha úgy látják, hogy diákjaikkal, tanítási módszereikkel kapcsolatban követendő példáról lehet beszélni. Arról is írhatnak, miként befolyásolta és befolyásolja a járványhelyzet a tanítás, tanulás folyamatát.

A Communitas Alapítvány által kiadott, immár tizenegy éve megjelenő Magyar Közoktatást együtt szerkesztjük az olvasókkal, szeretnénk, ha a pedagógusok továbbra is rendszeresen közölnének lapunkban.

Néhány ötletet nyújtunk arra vonatkozóan, hogy milyen témákról várjuk véleményüket, de természetesen ezen kívül az oktatás más vonatkozásait is meg lehet közelíteni:

- Amire büszke vagyok – iskolám/pályám/diákjaim sikertörténete
- Hogyan segíthetünk megőrizni a gyermeki kíváncsiságot a mai oktatási rendszerben?
- Mobiltelefon, okoseszközök az oktatásban – kreativitásfejlesztés vagy elgépiesedés?
- Mi a legszebb és mi a legnehezebb a pedagógusi hivatásban?

Kitartást, jó munkát kívánunk! Várjuk véleményanyagaikat az mko@communitas.ro e-mail-címre!

A Magyar Közoktatás szerkesztősége

IDEA
KÖNYVTÉR

ERDÉLYI MAGYAR KÖNYVEK EGY TÉRBEN

Válasszon az Idea Könyvtér széles könyv kínálatából,
és fizessen akár pedagógus-karriertámogató utalvánnyal,
azaz Pluxee-kártyával! **Vásárolhat személyesen kolozsvári
könyvesboltunkban, vagy rendelhet online webáruházunkból.**

Kolozsvár, Kossuth Lajos utca (December 21. sugárút), 14. szám | ideakonyvter.ro

A Magyar Közoktatás elektronikus archívuma elérhető a <http://communitas.ro/main/kozoktatasi> webcímen.

www.facebook.com/magyarkozoktatasi

Megrendeléseiket a www.communitas.ro/mkorendeles webcímen mko@communitas.ro e-mail címen vagy a 0733-91-06-24-es telefonszámon fogadjuk.

Címünk: Redacția Magyar Közoktatás, Fundația Communitas, Str. Republicii nr. 60., 400489 Cluj-Napoca, jud. Cluj
Nr. cont.: RO61RNCB0106026613610006 deschis la Banca Comercială Română Cluj-Napoca
Adóazonosító szám (Cod fiscal): 10411135

Kiadja a Communitas Alapítvány • Főszerkesztő: Kiss Judit • Felelős kiadó: Lakatos András

Kiadói titkár és műszaki szerkesztő: Fülöp Zoltán • Tipográfia: Kőnczey Elemér

Olvasószerkesztés és korrektúra: Deák Szidónia

Telefon: 0040-733-91-06-24

e-mail: mko@communitas.ro

Redacția Magyar Közoktatás, Fundația Communitas, Str. Republicii nr. 60.
400489 Cluj-Napoca, jud. Cluj

Támogatók:

• tanárszemmel • diákszemmel • szülői szemmel
• lélekjelenlét • tanterem • láthatár • óvoda • fotóriport
• hivatalos • vakáció • iskola és kultúra • pályáz(z)atok
• magánterület • térkép

Magyar Közoktatás

www.communitas.ro/mkorendeles

Lépések a tanárhiány enyhítésére: népszerű a versenyvizsga-felkészítés

Kiváló lehetőséget biztosít pályakezdő tanároknak, és meghatározó mértékben hozzájárulhat a romániai magyar közoktatás fejlődéséhez a Communitas Alapítvány kezdeményezése, melynek keretében pedagógusokat készítenek fel a versenyvizsgára. Az áprilisban kezdődő programra a tavalyinál nagyobb számban, 236-an jelentkeztek.

A 12 alkalmas, online formában zajló képzés a szakértői ismeretek mellett módszertani és didaktikai modulokat is tartalmaz, valamint eligazítást nyújt a versenyvizsga beiratkozási folyamatáról, a tételminták megoldásáról, tanmenet- és óratervkészítésről.

Lezárult a Communitas Alapítvány, az RMDSZ, a Kolozsvári Magyar Egyetemi Intézet és a Babeş–Bolyai Tudományegyetem közös szervezésében induló, 2025-ös versenyvizsga-felkészítő program jelentkezési időszaka – számolt be róla április elején honlapján az Romániai Magyar Demokrata Szövetség. Mint írták, idén összesen 236 jelentkező iratkozott be, ami meghaladja a tavalyi, 191 fős létszámot. A 2025-ös év újdonsága, hogy a nagy érdeklődésre való tekintettel az elemi oktatásban tanítók számára is indult felkészítő program, amely már az első alkalommal kiemelkedően népszerűnek bizonyult: több mint százan jelentkeztek erre a szakra. A program célja, hogy segítse a romániai magyar közoktatásban elhelyezkedni kívánó pedagógusokat a versenyvizsgára való felkészülésben.

A 12 alkalmas, online formában zajló képzés a szakértői ismeretek mellett módszertani és didaktikai modulokat is

tartalmaz, valamint eligazítást nyújt a versenyvizsga beiratkozási folyamatáról, a tételminták megoldásáról, tanmenet- és óratervkészítésről. A képzéseket egyetemi oktatók és gyakorló középiskolai tanárok tartják.

A vizsgákra való felkészítő reális segítséget nyújt, hiszen a tanügyi mobilitásról szóló, a 2025–2026-os tanévre vonatkozó keretmódszertan 63. cikkelye további lehetőséget kínál azoknak a pedagógusoknak is, akik nem jutottak címzetes álláshoz. A rendelet értelmében azok a jelöltek, akik a 2024-es vagy a 2023-as országos versenyvizsgán legalább hetes osztályzatot értek el, elsőbbséget élveznek a határozott idejű munkaszerződéseket elnyerésében – az adott oktatási intézmény, illetve a megyei vagy bukaresti nevelési tanácsadó központ (CJRAE/CMBRAE) vezetőtanácsának jóváhagyásával. Az általános iskolai tanítókra, elemi oktatásban tanító tanároknak, valamint tanítóképző főiskolai végzettségűekre ez a rendelkezés a 2021 és 2022-es vizsgákra is kiterjed. Emellett azok a pedagógusok is érintettek, akik legalább ötös, de hét alatti jegyet szereztek egy adott pedagógusi állás betöltésére vonatkozóan. A módosítások révén mindazok a pedagógusok, akik az elmúlt években sikeresen vizsgáztak, de nem jutottak címzetes álláshoz, legfeljebb három évig pályázhatnak újra anélkül, hogy újabb vizsgát kellene tenniük – mondta el Mihályfalvi Katalin, az RMDSZ oktatási felelős ügyvezető alelnöke.

„Örömteli, hogy ilyen sokan jelentkeztek, és az érdeklődés töretlen. Felsőoktatási intézményként a magyar nyelvű tanárutánpótlás biztosítása egyike fő céljainknak, s ez nemcsak az egyetemi falak közötti képzés kiváló minőségének biztosítását jelenti, hanem azt is, hogy segítjük végzettjeink elhelyezkedését, pályán maradását. A Communitas Alapítvány kezdeményezése kiváló lehetőséget biztosít pályakezdő tanároknak, és meghatározó mértékben hozzájárulhat a romániai magyar közoktatás fejlődéséhez”

– jelentette ki Markó Bálint, a BBTE magyar tagozatért és oktatásért felelős rektorhelyettese.

A program áprilisban veszi kezdetét, a résztvevők a Communitas Alapítvány támogatása révén kedvezményes hozzájárulási díj befizetésével vehetnek részt a képzésen. Azok, akik a versenyvizsgán

A 2023–2024-es tanévben indított pedagógusképzési program öt kulcsterületre összpontosított: testnevelés, matematika, fizika, kémia és biológia.

kilencenél nagyobb jegyet érnek el, a befizetett összeget teljes egészében visszatéríthetik.

A 2023–2024-es tanévben indított pedagógusképzési program öt kulcsterületre összpontosított: testnevelés, matematika, fizika, kémia és biológia. A kezdeményezés célja az volt, hogy hosszú távon enyhítse az ezeken a szakterületeken várható pedagógushiányt a közoktatásban. A programra 12 különböző megyéből érkeztek jelentkezések, a legtöbb Harghita, Kovászna és Kolozs megyéből, ami jól mutatja az erdélyi régiók elkötelezettségét a pedagóguspálya iránt. Az olyan tantárgyaknál, mint a matematika (2024: 46 fő, 2025: 39 fő) vagy a testnevelés (2024: 68 fő, 2025: 55 fő), valamint a természettudományok (biológia, kémia, fizika) enyhe csökkenés figyelhető meg az elmúlt tanévhez képest. A változások részben annak tudhatók be, hogy a tavalyi évben már sokan sikeresen teljesítették a versenyvizsgát – a tanárutánpótlás erősítését szolgáló program támogatásával –, így idén kevesebb jelentkező volt ezeken a szakterületeken – magyarázták a közleményben.

MAGYAR KÖZOKTATÁS

Javultak a magyar diákok románeredményei Háromszéken

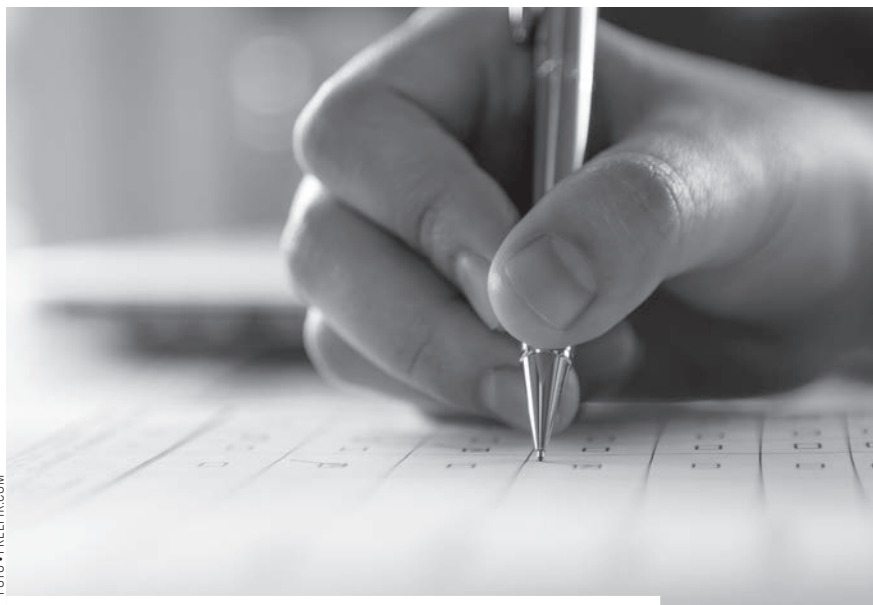
Közel harminc százalékpontot javítottak a háromszéki diákok a román nyelv és irodalom próbaérettségén a tavalyi megmérettetéshez képest. Az összehasonlítás azonban nem teljesen releváns, hiszen a tavalyi próbavizsgán derült ki, hogy a digitális javítás mennyire hátrányosan érintette a magyar diákokat, olyan körülmények között, hogy akkor még nem jelölték meg a dolgozaton, hogy magyar tagozatos diák írta.

„A mostani eredmény kötéltáncosnyival jobb, mint a korábbi években. Az összehasonlítás a tavalyi próbavizsgálattal történik, ám ez nem teljesen releváns, elsősorban román nyelv és irodalomból” – hívta fel a figyelmet Kiss Imre Kovászna megyei főtanfelügyelő. Emlékeztetett, hogy a tavalyi próbavizsga nagyon gyenge eredménye után kongatták meg a vészharangot, hogy a digitális javítás hátrányosan érinti a magyar tagozatos diákokat. Mint ismert, a magyar diákok román dolgozata is bekerült az országos közös „javítókosárba”, anélkül hogy megjelölték volna, hogy nem anyanyelvük a román.

Az idei az első végzős évfolyam, akik a magyar kisebbségnek írt sajátos tanterv alapján tanulták a románt, és ebből vizsgáznak. „Látszik, hogy megvan a hozadéka, sokkal jobb az eredmények. Reméljük, hogy hasonló eredmények születnek a nyári vizsgán is” – szögezte le Kiss Imre.

Az idei próbavizsgán román nyelv és irodalomból Kovászna megyében 68,06 százalékos az átmenési arány, míg tavaly ez mindössze 40,12 százalék volt.

Hozzátette, javítani mindig lehet, nem mindegyik iskola teljesített egyformán a próbavizsgán, de ezúttal ezt nem is közlik, csak a megyei szintű eredményeket hozták nyilvánosságra. A tanintézetek megkapták a dolgozatokat a javítóráccsal, elemzik, hol tévedtek a diákok, mire kell jobban figyelniük, melyek a gyenge pontok. A pozitív eredmény elégtétel mindenki számára, leginkább

FOTÓ: FREEPIK.COM

A románpróbaérettségén ügyesen vették az akadályt a Kovászna megyei tizenkettedikesek

a diákoknak, hiszen meglátszik a tanulásuk eredménye. Ugyanakkor a tanárok munkáját is tükrözi, hiszen a kettő együtt vezet sikerhez.

A főtanfelügyelő abban bíz, a jó eredmény megerősíti a diákokat abban, ha tanulnak, annak van eredménye, fel tudják venni a versenyt bárkivel, hiszen a háromszékiek nem teljesítettek az országos átlag alatt, például román nyelv és irodalomból felül is múlták az országos átlagot.

A magyar tagozat jobban teljesít, mint a román

Kovászna megyében a végzős diákok 53,77 százaléka írta meg az átmenő jegyet a próbaérettségén. Az 1142 beiratkozott diák közül 995 jelent meg a próbavizsgán, és közülük 535 végzős kapott minden tantárgyból legalább 5-ös osztályzatot, és érte el legalább a 6-os átlalánost, ami a sikeres vizsga feltétele, derül ki a Kovászna Megyei Tanfelügyelőség összesítéséből. A magyar tagozatos diákok jobban teljesítettek,

55,01 százalék érte el az átmenő átlagot, míg a román tagozaton ez az arány 50,54 százalék.

Összevetésben a tavalyi próbaérettségi eredményeivel: matematikából, valamint magyar nyelv és irodalomból rosszabb az átmenési arány, minden más vizsgatantárgyból javítottak a háromszéki végzős diákok.

A leglátványosabb javulás a román nyelv és irodalom próbán mutatkozik: az idei próbavizsgán 68,06 százalékos az átmenési arány, míg tavaly ez mindössze 40,12 százalék volt. Matematikából a tavalyi 67,19 százalékról 62,82 százalékra esett vissza az átmenők aránya, magyar nyelv és irodalomból 89,43 százalékról 86,67 százalékra. Történelemből 65,32 százalékról 77,38 százalékra javult a mutató, a választott tantárgyból pedig 74,02 százalékról 78,56 százalékra.

BÍRÓ BLANKA

blanka@slagerradio.ro

A kisérettségi próbája: a románeredmények a leggyengébbek

Közzétették a nyolcadik osztályosok képességhelmérő próbavizsgájának eredményeit: az adatok szerint a diákok 64,01 százaléka ötöst vagy annál magasabb jegyet ért el román nyelv és irodalomból, 71,91 százaléka matematikából és 89,16 százaléka anyanyelvből – közölte az oktatási minisztérium. Idén románból teljesítettek a leggyengébben a nyolcadikosok.

A magyar diákok átmenési aránya románból 84,56 százalékos, anyanyelvből 97,67 – ebben benne van két német tannyelvű osztály eredménye is –, matematikából 86,38 százalék az átmenők aránya.

Tavaly és tavalyelőtt is matematikából teljesítettek a leggyengébben a nyolcadikosok, idén a román nyelv és irodalomból születtek a legrosszabb eredmények. Idén matematikából és magyarból is több tanuló érte el az ötöst vagy annál nagyobb jegyet. Román nyelv és irodalomból 64,01 százalék kapott ötösnél nagyobb osztályzatot, 2024-ben ez az arány 73,98 százalék volt. Matematikából 71,97 százalék kapott 5-ös vagy annál magasabb osztályzatot, míg 2024-ben 42,37 százalék. Anyanyelv és irodalomból az 5-öst vagy magasabb osztályzatot a nyolcadikosok 89,16 százaléka érte el, szemben a 2024-es 82,93 százalékkal. A jegyeket csak a tanuló írásbeli kérésére vezetik be az osztálynaplóba. Az oktatási minisztérium tájékoztatása szerint az eredményeket elküldik a tanfelügyelőségekhez, akik továbbítják azokat az iskoláknak, majd a tanárok a szülőkkel és a diákokkal közösen kiértékelik az eredményeket. Hozzáteszik továbbá, hogy várhatóan 3 hónappal a

nyári képességvizsgák előtt teszik közzé a próbavizsga-eredmények elemzését – számolt be róla a Maszol.ro portál.

Mint összegzésükben olvasható, Maros megyében a nyolcadikos diákok közül a magyar nyelv és irodalom vizsgán születtek a legjobb eredmények az idei próba-képességvizsgán. A vizsgázók 61,73 százaléka érte el az ötöst, ami ennyire – 0,64 százalékos – javulást jelent a tavalyi eredményekhez képest. A magyar és német anyanyelvből vizsgázók 87,06 százaléka kapott ötösnél nagyobb jegyet; tantárgyi átlag 7,47 lett. Román nyelv és irodalomból a vizsgázók 54,87 százaléka érte el legalább az ötös osztályzatot, a tantárgyi átlageredmény pedig 5,34 lett. Matematikából a vizsgán résztvevők 63,23 százaléka kapott ötöst vagy annál nagyobb osztályzatot, az átlag pedig 5,65 lett.

Kolozs megyében a diákok 80,87 százaléka kapott átmenőjegyet a nyolcadikosok próba-képességhelmérőjén. A magyar diákok átmenési aránya románból 84,56 százalékos, anyanyelvből 97,67 – ebben benne van két német tannyelvű osztály eredménye is –, matematikából 86,38 százalék az átmenők aránya.

A Hargita megyei főtanfelügyelőség adatai szerint a megyében román nyelvből a vizsgázók 45,45 százaléka írt átmenő jegyet, matematikából pedig 70,84 százalék ért el ötösnél nagyobb, azaz átmenő jegyet. Természetesen a magyar anyanyelvi dolgozatok sikerültek a legjobban, ahol 91,34 százaléka teljesített a tanulóknak 5-ös érdemjegye felett.

Bihar megyében is gondot okozott a román nyelv a magyar tagozatos diákok számára, a próbavizsgázók több mint fele nem érte el az 5-ös osztályzatot. A tanfelügyelőség adatai szerint a 1007 nyolcadikos közül 880-an vettek részt felmérőn román nyelvből, közülük csak 358-an kaptak átmenő osztályzatot, 522 tanulónak nem sikerült a próba-képességhelmérő. A matematika

ugyancsak sokaknak gondot okozott: 394-en nem érték el az átmenő jegyet. Magyar nyelvből 153 diáknak nem sikerült a próba-képességvizsga.

Szilágy megyében az idei próba-képességvizsgán román nyelv és irodalomból a vizsgázó 1783 tanulóból 1034-en értek el 5-ös vagy annál magasabb pontszámot (57,99%). Matematikából az 1777 tanulóból 1157-en írtak 5-ös vagy annál nagyobb jegyet (65,11%). Az

Bihar megyében is gondot okozott a román nyelv a magyar tagozatos diákok számára, a próbavizsgázók több mint fele nem érte el az 5-ös osztályzatot.

anyanyelvi vizsgán a jelen lévő 387 tanulóból 351 ért el 5-ös vagy annál jobb jegyet (90,70%).

Kovácsna megyében az 5-ös feletti átlagot elért nyolcadikos diákok aránya a tavalyi 55,52%-ról, 67,31%-ra emelkedett a próba-képességvizsgán. A leglátványosabb javulás matematikából történt, ahol a sikerességi arány majdnem megduplázódott, de a román nyelv és az anyanyelv esetében is előrelépés tapasztalható. A háromszéki tanfelügyelőség adatai szerint a román nyelv és irodalom tantárgyból a jelen lévő 1742 diák közül 834-en értek el 5-ös feletti jegyet, ami 47,88%-os arányt jelent – ez növekedés a tavalyi 46,05%-hoz képest. Az anyanyelv és irodalom vizsgán kiváló eredmények születtek: a diákok 91,66%-a sikeresen teljesítette a próbavizsgát, míg tavaly ez az arány 84,62% volt. A legjelentősebb javulás matematikából van: a sikerességi arány a tavalyi 35,18%-ról 65,94%-ra nőtt.

Örömteli iskolák – mit tanulhatunk a finnektől?

Finnországi továbbképzésen vett részt huszonnégyszáz Hargita megyei pedagógus 2025 márciusában. A megfontolandó, jövőbe mutató tapasztalataikról szóló összegzés hosszabb, mint amennyi lapunk hasábjain egy cikkbe beleférne, ezért sorozatot indítunk a témában, amely a terveink szerint májusi és júniusi lapszámunkban is folytatódik.

A finnországi továbbképzésen részt vevő Hargita megyei pedagógusok azt tanulmányozták, milyen módon támogatja a tanárok és gyermekek jóllétét az iskolai környezet, és hogyan lehet a finn jó gyakorlatokat hazai talajba ültetni. A képzés kerete egy Erasmus+ projekt, amely az Apáczai Csere János Hargita Megyei Pedagógusok Háza és a csík-

online és helyszíni képzések alapját egy olyan keretrendszer képezi, amely több mint száz tudományos publikáció narratív szakirodalmi áttekintésére épül. A keretrendszer központi eleme és célja a tanárok és a diákok belső öröme és boldogsága. Ennek elérése érdekében, korábbi holisztikus jóllétfelfogásokra támaszkodva a keretrendszer összesíti a testi, pszichológiai, társas, kreatív és társadalmi-gazdasági jóllét dimenzióit. Mindezek a területek szorosan összefüggnek a bolygónk jóllétével, azért a planetáris jóllét adja a teljes rendszer keretét.

Az általunk áttekintett kutatások azt igazolják, hogy a jóllét egyszerre tekinthető a tanulás előfeltételének és az oktatás eredményének is. A tanári és tanulói jóllét között kimutatott összefüggések, valamint a tanári jóllét és a magas színvonalú tanítás-tanulás közötti szoros kapcsolódások azt jelzik, hogy az iskolákban érdemes és szükséges több figyelmet fordítani a tanulók jóllétének támogatására. Ezért a pedagógusokat nemcsak a tanulói jóllét előmozdításában, hanem saját jóllétük közben tartásában is támogatni kell.

Az alapvető szükségletek kielégítése, valamint a kihívásokkal való megküzdéshez szükséges erőforrások és reziliencia birtoklása tekinthető a jóllét alapjának. A jóllét szorosan összefügg mind a pszichológiai (mentális), mind a testi egészséggel. A mi jóllétfogalmunk azonban túlmutat a pusztán fiziológiai és pszichológiai szükségletek kielégítésén, a kihívásokkal való megküzdésen: a jóllétet összekapcsoljuk a belső öröme és boldogságra való törekvéssel. Fontos azonban hangsúlyozni, hogy az egyéni szükségletek kielégítése, valamint a belső öröm és boldogság elérése nem

történhet mások jóllétének rovására, és semmiképpen sem veszélyeztetheti mások – akár más fajok – fennmaradását.

Az 1. ábra szemlélteti a holisztikus jóllét alapvető dimenzióit és összetevőit. Az ábrázolás spirál alakot ölt, amely

Az iskolalátogatásokat követően finn, osztrák, luxemburgi és erdélyi tanárok közösen elemezték a tapasztalataikat, és készítettek terveket arra vonatkozóan, hogy miként újíthatják meg saját pedagógia gyakorlatukat a látott pozitív példák beépítésével.

Ebben a jólléti keretrendszerben a digitális jóllét minden jólléti dimenzió szerves részét képezi: A digitális eszközök ugyan alkalmasak egészségünk monitorozására, de a mértéktelen képernyőidő többek között a fizikai aktivitástól veheti el az időnket, és más módon is okozhat egészségkárosodást, ezért fontos az egyensúly megteremtése.

szeredai Spektrum Oktatási Központ együttműködésében zajlik, a finnországi Jyväskylän Egyetem, a Luxemburgi Egyetem, illetve a linzi Johannes Kepler Egyetem szakmai támogatásával.

Az „Örömteli iskolák” (<https://joyfulschools.eu/> 2023–2026) elnevezésű projekt fő célja a teljes iskolai közösség (tanulók, tanárok és más alkalmazottak) jóllétének javítása, és ennek érdekében a tanárok tudásának, készségeinek és attitűdjének fejlesztése. A projektben zajló

az ember fizikai jóllététől a planetáris jóllét felé halad, ezzel is hangsúlyozva ezen dimenziók dinamikus és egymással összefonódó természetét.

Az öröm és a boldogság alkotják jóllétkoncepciónk alapját, iskolai kontextusban a hangsúly elsősorban az örömteli tanításon és tanuláson van. Az örömtől olyan érzésként, lelkiállapotként és hozzáállásként határozzuk meg, amely tartós belső elégedettségen és komfortérzeten alapul, és amelyet a nyugodt körülmények között, átéléssel végzett munka vagy a lelkesedés érzése táplál. Az öröm fogalma szorosan kapcsolódik a boldogság fogalmához, amely érzés nem csupán „megtörténik velünk”, hanem mi magunk hozzuk létre.

Amint az 1. ábra is szemlélteti, a holisztikus iskolai jóllét értelmezésére szolgáló keretrendszerünk nemcsak a jóllét támogatását hangsúlyozza az iskolákban, hanem a jólléti kompetenciák fejlesztését is.

1. A testi jóllét és az ehhez kapcsolódó kompetenciák kiemelt szerepet kapnak keretrendszerünkben, mivel az alapvető fizikai szükségletek – például a megfelelő táplálkozás, pihenés, mozgás stb. – kielégítése létfontosságú az egyén működőképessége, így a tanulási képesség szempontjából is. A testi és a pszichológiai jóllét szoros összefüggésben állnak egymással, és mindkét területen meghatározó az iskolai környezet, ahol napi 5-8 órát töltenek iskolaidőben a gyermekek és a tanárok.

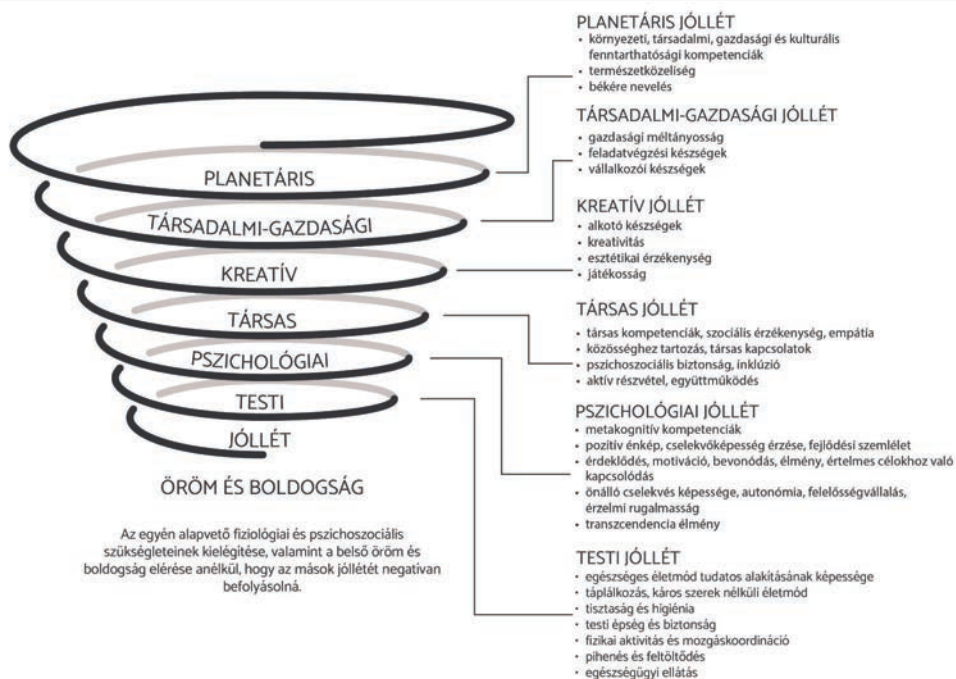
2. A mi értelmezésünkben a pszichológiai jóllét és az ehhez kapcsolódó kompetenciák magukban foglalják mind a kognitív, mind az érzelmi jóllétet. Az érzelmi jóllét és az érzelmi kompetenciák egyúttal a társas-érzelmi jóllét és a társas-érzelmi kompetenciák részét is képezik. A pszichológiai fejlődést pedig nagymértékben befolyásolják a társas és kulturális tényezők.

3. A társas jóllét és az ehhez kapcsolódó kompetenciák az egész iskolai közösség, tanár-diák, tanár-tanár, illetve a tanulók közötti viszonyra is vonatkoznak, összefüggésben vannak a közösségformálással, az alkalmazott fegyelmezési eljárásokkal, a bullyingmegelőzéssel.

4. A kreatív jóllét és az ehhez kapcsolódó kompetenciák olyan multimodális tevékenységekre utalnak, amelyek elősegítik a jóllétet, az alkotások élvezetétől kezdve az egyének mindennapi kreatív megnyilvánulásáig.

5. A társadalmi és gazdasági jóllét, valamint az ehhez kapcsolódó kompetenciák ugyancsak hozzájárulnak az átfogó jóllét támogatásához. Ugyanakkor fontos hangsúlyozni, hogy a gazdasági jóllét mindenáron való előtérbe helyezése káros hatással lehet a jóllét egészére.

6. A planetáris jóllét és az ehhez kapcsolódó kompetenciák keretrendszerünk átfogó kontextusát adják. Sem a mély öröm és boldogság, sem a testi, pszichológiai, társas, kreatív és társadalmi-gazdasági jóllét nem tartható fenn, ha figyelmen kívül hagyjuk a Föld ökoszisztémájának azon elemeit,

1. ábra

amelyeknek mi magunk is részei vagyunk.

Ebben a jólléti keretrendszerben a digitális jóllét minden jólléti dimenzió szerves részét képezi: A digitális eszközök ugyan alkalmasak egészségünk monitorozására, de a mértéktelen képernyőidő többek között a fizikai aktivitástól veheti el az időnk, és más módon is okozhat egészségkárosodást, ezért fontos az egyensúly megteremtése. A digitális technológiák biztonságos és felelős használatához szükség van önszabályozásra és felelősségvállalásra, amelyek a kognitív és érzelmi jóllét alapvető elemei. A digitális térben is figyelmet kell fordítani a társas jóllétre, a befogadásra és a kibertérben megjelenő zaklatás megelőzésére, ugyanakkor figyelni kell arra, hogy a környezetünkben levő személyeket ne hanyagoljuk el a virtuális kapcsolati hálónk működtetésére fordított túl sok idő miatt. A digitális megoldások számos lehetőséget nyújtanak a digitális és elektronikus művészetek élvezetére és alkotására (pl. animáció, filmkészítés, számítógépes grafika stb.), de ehhez elengedhetetlen, hogy mindenki számára egyenlő hozzáférést és lehetőséget biztosítsunk a digitális eszközök aktív és kreatív (nem csupán passzív) használatához, illetve minden társadalmi réteg számára

elérhetővé váljanak a digitális egyensúlyal kapcsolatos programok. Ugyanakkor a technológia előállítás, beszerzése és használata során figyelembe kell venni a fenntarthatósági szempontokat.

A finnországi képzés során huszonegy Hargita megyei pedagógus látogatta meg Jyväskylä két iskoláját, a Jyväskyläi Keresztény Iskolát, illetve a Jyväskyläi Normáliskolát, amely a Jyväskylä Egyetem tanárképző karának gyakorlóiskolája. Az iskolalátogatásokat követően finn, osztrák, luxemburgi és erdélyi tanárok közösen elemezték a tapasztalataikat, és készítettek tervek arra vonatkozóan, hogy miként újíthatják meg saját pedagógiagyakorlatukat a látott pozitív példák beépítésével.

Az Örömteli iskolák képzés online is elérhető, jelenleg angolul, nemsokára magyar nyelven is: <https://joyfulschools.eu/hu/learning-hub/welcome>

Ebben és a következő lapszámokban ízelítőt nyújtunk a tanárok reflexióiból, amelyek a jólléti keretrendszer egyes dimenziói mentén arra keresték a választ, mit kellene eltanulnunk Finnországtól ahhoz, hogy iskoláink örömtelibb helylyé váljanak.

**FERENCZ-SALAMON ALPÁR
LÁZÁR CSILLA**

Testi, lelki, társas és kreatív jóllét a finnországi iskolákban

Finnországi továbbképzésen vett részt huszonnégy Hargita megyei pedagógus 2025 márciusában. Arról, hogy miként jelenik meg a testi, pszichológiai, kreatív, társas, társadalmi-gazdasági és planetáris jóllét a finnországi oktatásban, itt olvasható beszámoló.

Testi jóllét

„Az iskolákban meglepően sokféle lehetőség van a mozgásra és a pihenésre is. A gyerekek, ha a többiek nem zavarják, mozoghatnak, fekdhetnek akár órák alatt, az a fontos, hogy végezzék a feladatukat. A látszólagos túl nagy szabadság ellenére nagyon motiváltak, jó lenne ennek közelébe érni nálunk is... Számtalan sportolási lehetőség van, és ezek szervesen épülnek a mindennapokba. A futósi, a kerékpár, a gyaloglás az

A futósi, a kerékpár, a gyaloglás az iskolába jutás rendes módja, az iskolai szünetekben asztalitenisz, I-wall, bordásfal ösztönzi a gyermekeket a mozgásra.

iskolába jutás rendes módja, az iskolai szünetekben asztalitenisz, I-wall, bordásfal ösztönzi a gyermekeket a mozgásra. A tisztaság és higiénia miatt zokniban, házi papucsban vannak mind a diákok, mind a tanárok (mind a látogató vendégek), az osztályokban gyakori a kézmosó kagyló, egyik frissen felújított iskolában okos légszűrő berendezés működik, másik iskolában felirat figyelmeztet, hogy ez egy illatszermestes iskola.” Karda Imelda, biológiatanár, Balánbánya

„A mindenki számára ingyenes közös, egészséges meleg ebéd a finn iskolában nemcsak a társas kapcsolatok fejlődését segíti, hanem a tudatos táplálkozási szokások kialakulását is. A diákok nemcsak a megfelelő táplálkozás

Az Örömteli iskolák elnevezésű továbbképzés résztvevői

Télen, hóban is megszokott közlekedési eszköz a bicikli

alapjait tanulják meg, hanem az együttműködés és az étkezési kultúra alapvető szabályait is, az evőeszközöket, maradékokat megadott rend szerint maguk pakolják el, közösen vállalják a felelősséget az étkezési környezet tisztaságáért

és rendjéért.” Kádár Enikő, pszichológus, iskolai tanácsadó, Csíkszereda

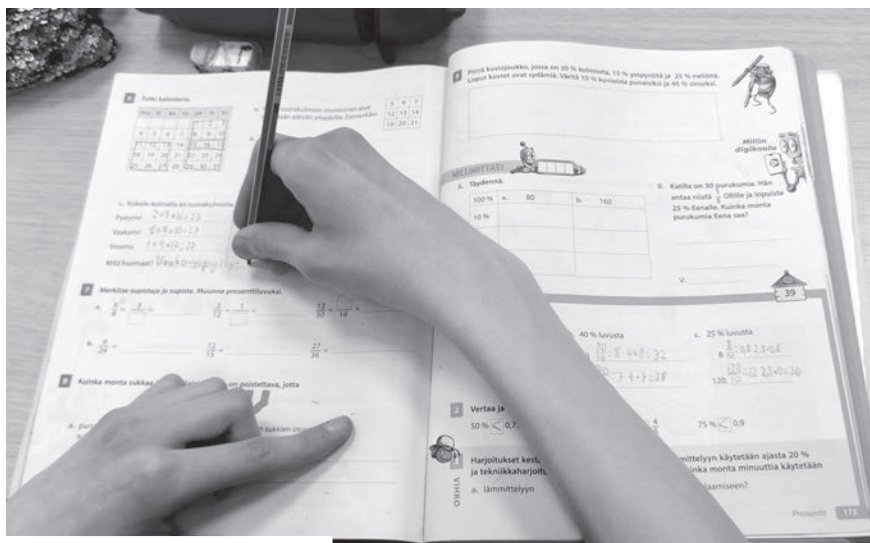
Pszichológiai jóllét

„Látzatra mind a diákok, mind a tanárok nyugodtak, lazák, jó kedélyűek,

nem indulatosak. A finn iskolákban a tanulók pszichológiai jólléte alapvető prioritás, amelyet a túlzott nyomástól mentes, nyugodt tanulási környezet támogat. A tanárok ösztönzik az önállóságot, a kreativitást és a közös tanulást, ami segít csökkenteni a stresszt és a szorongást. Az oktatási rendszer hangsúlyozza az iskola és a magánélet egyensúlyát, gyakori szüneteket és rugalmas órarendet biztosít. A finn iskolákban a tanárok mellett pszichológiai tanácsadók és tanár-asszisztensek (a tanárral együtt jelenlévő, főként a nehezebben tanuló gyermekeket támogató kiegészítők) is gondoskodnak a gyermekek jóllétéről. A pszichológiai tanácsadók gyakran viszik külön foglalkozásra a speciális tanulási igényű gyermekeket. A finn iskolák befogadóak, nincsenek elit iskolák, elit osztályok, minden tanuló – képességektől és teljesítménytől függetlenül – együtt tanul. Ezzel az egalitárius megközelítéssel, illetve a pszichológiai és szakmai tanácsadás oktatási rendszerbe való integrálásával Finnország nemcsak a tanulmányi kiválóságot, hanem a tanulók kiegyensúlyozott személyes és szakmai fejlődését is biztosítja.” Kovács Dorina, iskolai tanácsadó, Csíkszereda

Kreatív jóllét

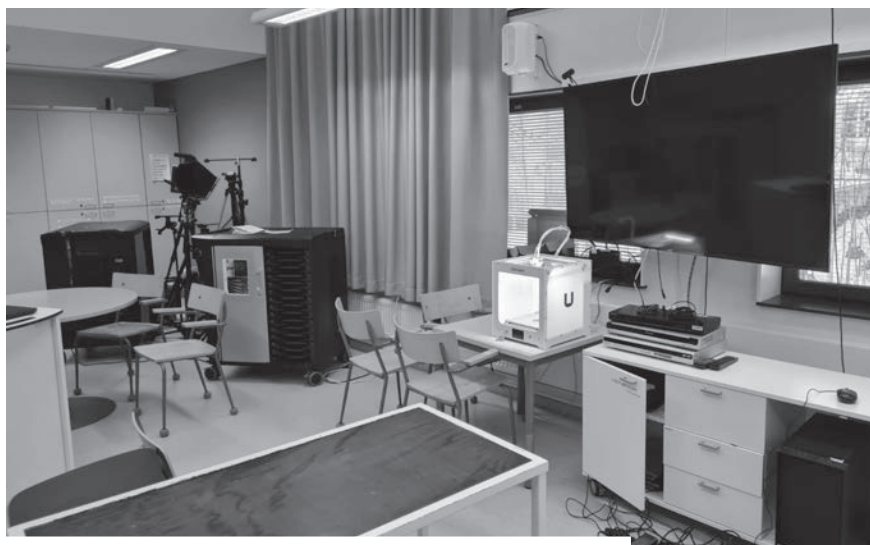
„A finn iskolákban látott kreatív jóllét számos elemét a romániai közoktatásban is alkalmazhatjuk, igazítva a helyi lehetőségekhez. Ilyenek lehetnek: a tanulási teretek átalakítása – a tantermek rugalmas berendezése, tanulói sarkok kialakítása és a kreatív dekorációk – egy barátságosabb, inspirálóbb tanulási környezetet érdekében. Ez akár kisebb átalakításokkal, például kényelmes ülőhelyekkel, fali táblákkal vagy interaktív sarkokkal is megvalósítható. A digitális és hagyományos módszerek ötvözése – a technológia (pl. interaktív táblák, QR-kódok, digitális tanulmányok) és a hagyományos tanulási formák (kézírás, csoportmunka, projektalapú tanítás) kombinálása hatékonyabbá és élvezetesebbé teheti a tanulást. A kreatív pedagógiai módszerek – a játékos tanulás, a művészeti eszközök alkalmazása és a projektalapú oktatás – fejleszti a diákok kreativitását és problémamegoldó képességét. Ezeket már meglévő tantárgyakba is be lehet építeni, például drámapedagógiai elemekkel vagy interaktív

Hatodikos matematika-tankönyv

Digitális eszközök kézügyben

Hordozható szekrény egész osztálycsoportnak elegendő lappal, zöld háttér filmzéshez, 3D-nyomtató az osztályteremben

Az illatósítókészletek mellőzésére intő felirat az iskola bejáratú ajtaján

Mozgással irányítható digitális játékok, I-Wall a folyosón

Kézimunka-tanterem

műhelymunkákkal. A finn példa alapján érdemes nagyobb hangsúlyt fektetni a támogató iskolai közösség kialakítására, például mentorprogramokkal, csoportos beszélgetésekkel vagy olyan tevékenységekkel, amelyek elősegítik a tanárok és diákok közötti erősebb kapcsolatokat. Bár a romániai oktatási rendszerben az erőforrások korlátozottabbak, sok ilyen elemet kisebb lépésekben, helyi szinten is bevezethetünk, így közelebb hozva az örömteli iskola szemléletét a saját pedagógiai gyakorlatunkhoz.” Portik Zsolt, történelemtanár, tréner, Gyergyószentmiklós.

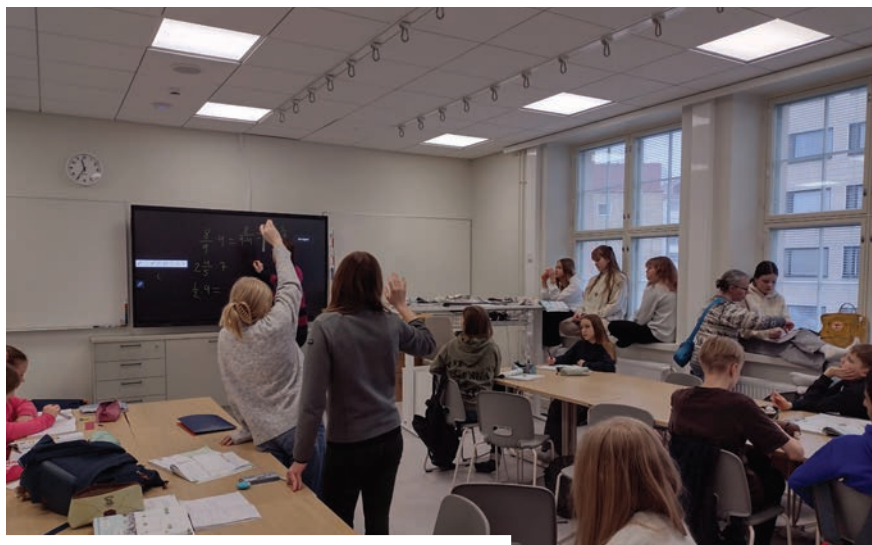
A tanárok ösztönzik az önállóságot, a kreativitást és a közös tanulást, ami segít csökkenteni a stresszt és a szorongást.

Társas jóllét

„A finnországi iskolákban a tanórák közötti szünetek nem a diákok kötelező udvarra tereléséről vagy a rongálások megelőzéséről szólnak, hanem valódi lehetőséget kínálnak a feltöltődésre, a pihenésre és a szociális kapcsolatok építésére. A folyosók nem üres átjárók, hanem élettel teli közösségi terek, ahol kényelmes fotelek, pingpongasztalok, I-Wall interaktív képernyők és csendfülkék biztosítják, hogy mindenki megtalálja a számára ideális kikapcsolódási módot. A finn iskolák tudatosan támogatják a diákok társas jóllétét: ösztönzik őket arra, hogy pozitív kapcsolatokat alakítsanak ki, és egy támogató, befogadó közösség részévé váljanak. Itt a szünetek legalább annyira fontosak, mint a tanórai tevékenységek. Ami a legmeglepőbb, hogy mindez szigorú szabályozás és állandó felügyelet nélkül is tökéletesen működik – a diákok felelősségteljesen és tudatosan használgatják a rendelkezésükre álló tereket.” Gidró Melinda, magyartanár, tréner, Csíkszentdomokos

Társadalmi-gazdasági jóllét

„A társadalmi-gazdasági jóllét stratégiai, rendszerszintű beavatkozásokkal érhető el, és elsősorban a kormány és a politikai döntéshozók felelőssége. Finnországban például jogszabályok

Matekóra a hatodikban, Jukka Sinnemäki osztályában

Művészetsarok az osztályban

A tanári terem egyik része a Keresztény Iskolában

biztosítják, hogy óvodáskortól a közép-fokú oktatásig minden diák ingyenes étkezést kapjon minden tanítási napon. A meglátogatott iskolák jól felszerelt ebédlőkkel rendelkeztek, ahol a gyermekek rotációs rendszerben ebédelték.

A hátrányos társadalmi-gazdasági környezetben élő gyermekek számára a technológiai (számítógépek, más digitális eszközök) és más oktatási eszközök (pl. könyvek), a fejlődésüket szolgáló iskolán kívüli programok (korrepetálás, nyelvtanulás, hangszertanulás stb.) kevésbé elérhetőek. A meglátogatott iskolákban azt tapasztaltuk, hogy a társadalmi-gazdasági különbségek a tanulók között kiegyenlíthetőek, ha az iskolák technológiai és más taneszközökkel jól felszereltek, és ha ezeket a gyerekek széles körben használhatják. Tanárként úgy érezhetjük, hogy nincs beleszólásunk a politikai döntések meghozatalába, és hogy az egyenlőség biztosításához szükséges anyagi erőforrásokhoz is csak korlátozottan férhetünk hozzá. Ugyanakkor lehetőségünk van arra, hogy inkluzív szemléletet alakítsunk ki, partnerségi kapcsolatokat építsünk, és fejlesszük a diákok rezilienciáját, ami szintén csökkentheti a társadalmi-gazdasági különbségeket a tanulók között.” Dr. Szantó Biborka, egyetemi oktató, Székelyudvarhely

Planetáris jóllét

„Különös szerepet kap a finn iskolákban a biofilia, amely az ember természet iránti veleszületett vágyát és kapcsolódását segíti elő. Megfigyeltük a tanórákat, a közösségi tereket, beszélgettünk a tanárokkal, elemeztük az alkalmazott pedagógiai módszereket. Az oktatási módszerek között kiemelt szerepet kap a projektalapú és interdiszciplináris tanulás, ahol a diákok gyakorlati példán keresztül sajátítják el a fenntarthatóság alapelveit. ... Elbűvölő az osztályterem biofilikus tervezése, amelyet a beltéri növények, a bőséges természetes fényt biztosító nagy ablakok, valamint a fa és más természetes anyagok használata jellemez, mindez pedig kellemes és inspiráló stresszoldó légkört teremt.” Hégető Katalin, biológia tanár, tréner, Csíkszereda.

LÁZÁR CSILLA

lazarb_csilla@sec.ro

A kórusban éneklés pozitív hozadékai

Amerikai turnéra készült a kolozsvári János Zsigmond Unitárius Kollégium Péterffy Gyula-kórusa, ennek keretében a magyar, valamint az európai és amerikai zenei örökség eklektikus dalait adnák elő. A kincses városi diákkórus vezetője, Ördög Ödön a felkészülés folyamatáról, a repertoár összeállításáról, iskolai tevékenységeikről beszélt indulásuk előtt. Lapzártánk után került sor a tervek szerint a kolozsvári kórus amerikai turnéjára.

Unitárius univerzalista gyülekezeteket látogat meg az Egyesült Államokban április 11–28. között a kolozsvári János Zsigmond Unitárius Kollégium (JZSUK) Péterffy Gyula-kórusa, amely legutóbb 21 éve turnézott az Atlanti-óceánon túl. A 40 fős csoport a Solymosi Zsolt igazgató és Elekes Zsolt iskolalelkész által szervezett turné keretében Amerika keleti partjának történelmi helyszínein – Washington D.C., Philadelphia, New Jersey, New York, valamint Boston – lép majd fel a magyar, valamint az európai és amerikai zenei örökség eklektikus dalaival. Ördög Ödön karvezető elmondta, a két és fél hetes turné költségei elég magasak, ezért a 85 fős kórus 40 tagjának tudtak lehetőséget kínálni az utazásra, ugyanakkor a létszámot limitálta az is, hogy a diákoknak az amerikai gyülekezetek tagjai biztosítanak szállást. „A legnehezebb lépés számomra az volt, hogy kiválogassak 40 diákot a 85-ből. Megpróbáltam ahhoz hasonlóan válogatni, mintha valamilyen más tantárgyból, például matematikából olimpiászra készülnének, ahova a matekköre járó tanulók közül azok mennek, akik tudásukkal és hozzáállásukkal megfelelően tudják képviselni az iskolát, a várost. A decemberi meghallgatást követően pedig januárban elkezdtek a felkészülést” – magyarázta a líceumi zenetanár.

Hozzátette, a repertoár összeállításakor figyelt arra, hogy a diákoknak – az iskolai tevékenységek mellett – legyen idejük mindössze három hónap alatt megtanulni a dalokat. „Megjegyzném, hogy amatőr kórus vagyunk, nem

A kolozsvári János Zsigmond Unitárius Kollégium Péterffy Gyula-kórusa

zeneiskolások, a kottaolvasás csak néhányunknak megy, úgyhogy a kórus tudásának megfelelően válogattam össze a dalokat. Viszont arra is próbáltam figyelni, hogy ne csak különböző dalokat adjunk elő egymás után, hanem legyen egy történet: erdélyi kórusdarabokkal, népzenei ihletettségű darabokkal kezdődik a repertoár, majd Európa világát is próbáljuk megmutatni azáltal, hogy többek között olasz, francia, román, spanyol nyelven énekelünk, míg végül country és amerikai ihletettségű popzene és könnyűzenei dalok csendülnek fel” – osztotta meg 23 dalt felvonultató, 74 perces műsor részleteit a kórus vezetője. Ördög Ödön arról is beszélt, hogy a turnéra velük tart az iskola két, zeneileg kiemelkedően ügyes volt diákja is, Tasnádi Nóra és Bakó Zsolt a szólórészekben vállalnak nagyobb szerepet. Mint kifejtette, testvére, az 5–8-as kórusosztályt tanító Ördög Tímea zongorán kíséri majd a diákokat, míg Fekete Hunor citeraművész, furulyaművész a magyar népi énekek előadásában segít. A turné különböző támogatóknak, nagylelkű adományozóknak köszönhetően valósulhat meg, azonban a még hiányzó összeg pótlásához minden hozzájárulás hatalmas segítséget jelent. Aki szeretné segíteni a kórusturné sikerét, a kollégium honlapján (janoszsigmond.

ro) a Támogatás menüpont alatt néhány kattintással megteheti.

A János Zsigmond Unitárius Kollégium 1993 óta működő Péterffy Gyula-kórusa kapcsán jelenlegi vezetője elmondta, a diákok nemcsak zeneileg, hanem emberileg is fejlődnek a kórusórákon, megismerik saját testüket, és azt, hogyan maradjanak nyugodtak egy fellépés során. „A humán tagozaton kötelező a kórusórákon való részvétel, és talán van, akinek nem ez a kedvenc tantárgya, vagy fárasztó lehet a tanórák után még ezen is részt venni, de hosszú távon nagyon sokat nyernek a diákok, rövid távon pedig ezekkel a fellépésekkel próbáljuk ösztönözni őket. Ugyanakkor sokan járnak reál szakról is kórusra, őket szerintem szintén a fellépés lehetősége motiválja, valamint a kikapcsolódás, a közösségi élmény” – magyarázta a kórusvezető.

Mint kifejtette, a tanév során olyan iskolai eseményeken szoktak fellépni mint a nagykorúsítás, ballagás, különböző tantárgyversenyek keretében, ugyanakkor a vallási és nemzeti ünnepeken – március 15-e, húsvét, október 23-a, reformáció napja, karácsony – is készülnek műsorral, illetve különböző meghívásoknak is próbálnak eleget tenni.

B. L. J.

Több mint verseny: kíváncsiságra ösztönöz a Bölcs Diákok

Ismét számos izgalmas feladat, kihívás és fejtörés várt a Communitas Alapítvány kolozsvári tanintézményekkel együtt megszervezett vetélkedőjének résztvevőire. Az Erdély-szerzte ismert és népszerű versenyt idén gyergyószentmiklósi csapat nyerte, az öt legjobb formáció pedig televíziós kvízműsorban mérkőzhet meg a brüsszeli tanulmányútért.

Tizenötödik alkalommal rendezték meg immár a Bölcs diákok elnevezésű interdiszciplináris vetélkedő döntőjét. Március 21. és 23. között Kolozsváron, a Református Kollégiumban tartották az országos verseny fináléját, amelybe az előselejtezőkön és megyei fordulókön keresztül vezetett az út a résztvevők számára. Összesen 127 csapat nevezett be az idei vetélkedőbe, ebből viszont csak a legjobb 10 utazhatott el a kincses városba. A minisztériumi akkre-

Ambrus Dorottya pedagógusként csak másodszor szerepelt diákjaival a versenyen, középiskolás korában többször is részt vett rajta, tehát könnyen bele tudja képzelni magát tanítványai helyzetébe.

ditációval rendelkező versenyt a döntő helyszínéként szolgáló Református Kollégium és a Babeş-Bolyai Tudományegyetem közreműködésével rendezzi meg évente a Communitas Alapítvány, a partnerintézmények mindig jelentősen hozzájárulnak a sikeres lebonyolításhoz.

Tizenöt év, hatezer diák

„15 év számokba tömörítve nem kevesebb, mint 60 feladatlap, 60 elolvasandó irodalmi mű, 1500 csapat, 6000 diák, több mint 1000 tanár, 15 tábor, 15 helyszín, 900 órányi javítás, 300 kilométernyi gyaloglás, 15 000 méternyi csúcs,

60 órányi tábortűz melletti éneklés” – emlékezett vissza a vetélkedő megnyitóján Mihályfalvi Katalin, a Bölcs diákok verseny ötletgazdája és állandó szervezője, a RMDSZ oktatásért felelős ügyvezető alelnöke az elmúlt másfél évtizedre.

Az idei év témája a szabadság köré összpontosult. Ezúttal a diákoknak a történelmi korok keretei között kellett tanulmányozniuk a szabadság keresésének és megelégsének általános lehetőségeit.

„Hiába lett volna a rendelkezésre álló idő, ha nincs, aki éljen vele. Szükség volt mindenekelőtt egy lelkes csapatra, aki feladatlapokat írt, javított, levezést bonyolított, tábort szervezett, gondoskodott az anyagi háttérrel, továbbá szükség volt odaadó tanárookra, akik vállalták a többletmunkát a csapatok irányításában, és végül, de nem utolsósorban, szükség volt kíváncsi, tanulni-fejlődni vágyó diákokra, akik kitartásukkal és mérhetetlen kreativitásukkal főszereplői voltak ennek a vetélkedőnek. Ugyanakkor szükség volt társintézményekre, amelyeknek lelkes egyetemi tanárai végigkísérték utunkon és szakmai tudásukkal hozzájárultak a mindannyiunk fejlődéséhez” – mondott köszönetet az ötletgazda mindenkinek, akinek jóvoltából a rendezvény megvalósulhatott. Külön kiemelte Takács Csabának, a Communitas Alapítvány elnökének jelentős segítségét, aki már az alapgondolat megjelenésekor meglátta a lehetőséget a Bölcs diákokban, és tizenöt éve töretlenül támogatja a mozgalmat.

Ami az országos versenyre kitűzött bibliográfia központi alakját illeti, idén

Karikó Katalinra esett a szervezők választása.

„Aki végigkövette a neves kutató életét kisújszállási indulásától a fiziológiai és orvostudományi Nobel-díj átvételéig, az nem csupán egy sikertörténettel gazdagodott, hanem megismerhette a tudásszomj felemelő erejét, a kisebb-nagyobb kudarcokban rejlő tanulási lehetőségeket,

A minisztériumi akkreditációval rendelkező versenyt a döntő helyszínéként szolgáló Református Kollégium és a Babeş – Bolyai Tudományegyetem közreműködésével rendezi meg évente a Communitas Alapítvány, a partnerintézmények mindig jelentősen hozzájárulnak a sikeres lebonyolításhoz.

a kitartó munka célba érését, a tudományos munkába vetett hit eredményességét is, és örökre megtanulhatta Karikó Katalintól azt, hogy kis lépésekkel is messzire lehet jutni, ha nem felejtjük feltenni azt a bizonyos »még egy kérdést« – hangsúlyozta a Nobel-díjas kutató munkássága kapcsán Mihályfalvi Katalin.

Beszéde zárásaként az ötletgazda elmondta, a projekten dolgozó társaival együtt szeretnének hozzájárulni egy olyan oktatáshoz, amely gondolkodásra

neveli, kíváncsiságra ösztönözi a gyerekeket, fejleszti az érzelmi intelligenciájukat és kreativitásukat, valamint együttműködésre tanítja és tudással vertezi fel őket.

Gyergyói csapat nyert Kolozsváron

Az eseményen a gyergyószentmiklósi Salamon Ernő Líceum 4 agysejt nevű formációja lett a legbölcsebb csapat. Másodikként végzett a Nagykárolyi Elméleti Líceumot képviselő Tükhé lányai együttes, a dobogó harmadik fokára pedig a

szászrégeni Petru Maior kollégiumból érkező Th3 Boyz tagjai állhattak fel.

Az írásbeli vetélkedőt követően tudományos jellegű, szabadidős programokon is részt vehettek a diákok, előbb meghallgathatták Novák Tibor, a Szegedi Tudományegyetem docensének az előadását, majd a Silye Lóránd geológus által vezetett sétán járhattak be a Babeş–Bolyai Tudományegyetem főépületét. A napot színházlátogatással zárták, ahol a Kolozsvári Állami

Magyar Színház Janovics című előadását tekintették meg.

A versenyen legjobb eredményt elérő csapatok nyerevénye egy egyhetes szovátai ingyenes élménytábor lesz a Communitas Alapítvány jóvoltából. Az említett dobogósok mellett részt vehet a folytatásban a Kolozsvári Református Kollégiumot képviselő Loro die Kaszlo, valamint a sepsiszentgyörgyi Székely Mikó Kollégiumból érkező Vasmagyar. A továbbjutók szerepelhetnek az Erdély Tv-vel közösen szervezett televíziós jutalomjátékban is, amelynek tétje egy brüsszeli tanulmányi kirándulás.

Átlátni a hatalmas anyagmennyiséget

A versenyt megnyerő gyergyószentmiklósi csapat felkészítő tanára, Ambrus Dorottya megkérdezésünkre részletesen mesélt a felkészülés folyamatáról és a vetélkedővel járó legnagyobb kihívásokról is. Bár pedagógusként csak másodszor szerepelt diákjaival a versenyen, középiskolás korában többször is részt vett rajta, tehát könnyen bele tudja képzelni magát tanítványai helyzetébe.

„Igyekeztük szem előtt tartani, hogy hatékony legyen a munkaelosztás. Érdeemes tudni a versenyről, hogy gazdag a bibliográfiai háttér, amelyből a diákoknak fel kell készülniük. Azért is van ez jól kitalálva, mert így el kell osztaniuk egymás között a különböző területeket. Erre már az internetes fordulók során is igyekeztünk figyelni” – árulta el Ambrus Dorottya, aki úgy érzi, a közös munka szempontjából az a legjobb, ha a gyerekek egymás között döntenek a csapat összeállításáról.

Ami a Bölcs diákok szabályzatát illeti, nincsenek szigorú megkötések az indulással kapcsolatban. Ugyanabból az iskolából jelentkezhet több csapat is, valamint a tagoknak egyáltalán nem muszáj egyetlen osztályközösségből kikerülniük.

Amint Mihályfalvi Katalin is említette beszédében, az országos forduló középpontjában Karikó Katalin Áttörések: életem és a tudomány című könyve állt. Nagy hangsúlyt kapott ezzel kapcsolatban a molekuláris biológia is. Ambrus Dorottya ezzel kapcsolatban hangsúlyozta, ő nyilvánvalóan nem ért igazán a saját szakmájától távol eső területekhez,

ezért arra kellett felkészítenie a diákokat, hogyan jöjjenek rá maguktól bizonyos dolgokra, és ragadják meg a lényegét. Úgy véli, a tanrendben nem igazán van átjárás a különböző tantárgyak és területek között, most viszont vegyesen alkalmazták a középiskolások a megtanult dolgokat, hogy meg tudják oldani a feladatokat.

„A diákoknak át kell látniuk az átláthatatlannak tűnő anyagmennyiséget. Amivel az iskolai oktatásban szembesülnek, az végesnek tűnik számukra, nem olyan bibliográfiával dolgozunk, mint ezen a vetélkedőn. Ez tudományterülettől függetlenül segíteni fogja őket a jövőben, mert megtanulják kiválasztani azokat az információkat, amelyeket mindenképp alaposan kell tudni és hozzáolvasni azt a részt, amelyik jól kiegészíti” – hívta fel a figyelmet a vetélkedő egyik sajátosságára a felkészítő tanár.

Hozzátette, a gyerekek problémamegoldó készsége is fejlődik a versenynek köszönhetően, ez pedig szerintem egyre kevésbé jellemző az átlagdiákokra, akik könnyen feladják a próbálkozást, ha nehéz feladattal szembesülnek.

„A kitartó együttműködést is mindenképpen megtanulhatják a gyerekek. Amellett, hogy az iskolában is teljesíteniük kell az elvárásokat, ősztől majdnem a tanév végéig dolgoznak mindenféle programjuk és kötelezettségük mellett ezeken a feladatokon. Saját tapasztalatomból tudom, egy ilyen verseny nagyon meg tudja erősíteni a csapattagok közötti kapcsolatot. Nekem is azok a barátaim maradtak meg középiskola után, akikkel részt vettem ilyen típusú vetélkedőkön” – emelte ki a csapatszellem fontosságát Ambrus Dorottya.

Irány a tévés vetélkedő

Megosztotta velünk saját tapasztalatait a második helyen végző Nagykárolyi Elméleti Líceumot képviselő diákok felkészítő tanára, Putovits Tünde is, aki már a legelső Bölcs diákok vetélkedőn is részt vett. Eredményesség szempontjából elmondható a nagykárolyiakról, hogy a legtöbb esetben sikerült bejutniuk a verseny döntőjébe, ami remek teljesítményt jelent.

„Nincs az iskolánkban külön selejtező a vetélkedőre. Előfordult már, hogy több osztályból jöttek össze a diákok,

de gyakran egy osztályon belül alakul meg a versenyen induló csapat. Az összeállításnál általában úgy szoktunk gondolkodni, hogy több különböző területen jeleskedő tanulót választunk be. Egyesek a kreativitásban, mások az irodalomban vagy az idegen nyelvek terén bizonyulnak erősebbnek” – árulta el a csapat összetételével kapcsolatban a pedagógus.

Ami az idei vetélkedő témáját illeti, Putovits szerint meglehetősen tág fogalomként értelmezték a szabadságot a feladatok összeállítói. Az első forduló, valamint a döntő elsősorban a kommunizmus alól való felszabadulást jelentette, tehát a diktatúrához kapcsolódott a téma. A második fordulóban már megjelent a koronavírus-járvány, amiről mindannyiunknak van személyes emléke és tapasztalata is az elméleti tudás mellett, a bezártság idején elérhető szabadság fogalmának megragadása pedig a diákok kreativitását is nagymértékben igénybe vette.

„A verseny egyik lényege az interdiszciplinaritás, mert egy szöveghez többféle tudományterületről kapcsolnak feladatokat. Például Orwell Állatfarm című regényéhez kellett epilógust írni, de megjelent a politikatörténet, és egyéb történelmi jellegű kérdések is. Volt továbbá matematika, fizika, geológia és biológia is a témakörök között, ebből a szempontból mindig nagyon vegyes szokott lenni a vetélkedő” – tette hozzá az elmondottakhoz Putovits Tünde.

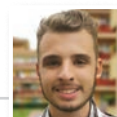
Természetesen a továbbjutó diákok ebben az intézményben is tovább folytatják a munkát, hiszen ők is jogosultak a már említett televíziós műsorban való részvételre, ami nyilvánvalóan külön felkészülést és további kemény munkát igényel.

„Ugyanúgy zajlik majd a tévés vetélkedő, mint az országos verseny, azzal a különbséggel, hogy itt nem írásbeli feladatsort kell megoldani, hanem minden élőben lesz, a kvízműsorokban megszokott nyomógombos módszerrel. Bár még nem kaptuk meg a szakirodalmi jegyzéket és a feladatokat, ilyenkor is egy meglehetősen terjedelmes szakirodalomra kell számítani. Ezenkívül lesz egy megadott irodalmi alkotás, amiből szintén tesznek fel kérdéseket és abból kell majd egy öt perces színpadi jelenetet előkészíteni” – árulta el a televíziós verseny lebonyolításával kapcsolatban Putovits Tünde.

Ami a felkészülés időtartamát illeti, a konkrét mű és szakirodalom megjelenését követően három hetük vagy legfeljebb egy hónapja van a csapatnak az olvasásra, tanulásra, előkészítésre. Ez napi szintű energiabefektetést igényel a gyerekek részéről, de ennek köszönhetően minden bizonnyal színvonalas versenyt látnak majd az Erdély Tv nézői.

GEBE ZOLTÁN

zoli.gebe@proton.me

Székely Emese, a Bolyai-líceum pedagógusa tanári hitvallásáról

Az erdélyi magyar nyelvű oktatás érdekében végzett kiemelkedő munkája elismeréseként a miniszterelnök előterjesztésére Sulyok Tamás köztársasági elnök Magyar Arany Érdemkereszt kitüntetését adományozott Székely Emesének, a marosvásárhelyi Bolyai Farkas Elméleti Líceum tanárának, a Református Kollégium volt igazgatójának. A magyar–angol szakos pedagógus, aki 41 éve oktat, hálás, hogy tanulhatott és taníthatott, hisz úgy érzi, egész életében jókor volt jó helyen.

„Mindig is a tartalmasabb, mélyebb dolgokra vágytam.”

– Gyerekkorában nem mindenki szívhatta magába Sütő András intelmeit, de ez még nem jelenti azt, hogy minden mezősi magyarnak kötelező módon be kell csúsznia a nagy olvasztótégelybe. Véleménye szerint miként kerülheti el a szórványban élő egyszerű magyar ember az elrománosodást?

FOTÓ • MÁTHÉ ÉVA

Székely Emese: „rengeteget készülök minden egyes órámról, és nagy élvezettel lépek be az osztályterembe”

– Én igencsak szerencsésnek mondhatom magam. Mivel édesanyám, aki András bácsinak első unokatestvére, szintén pusztakamarási, a vakációkat mindig a Mezőségen töltöttem. Gyümölcsoltó Gergely az *Anyám könnyű álmot ígér* Sütő-regényből az én anyai nagyapám. Édesapám is mezősi, aki magyar bölcsészkarra járt, csakhogy a családja megbélyegzése miatt, kulákivadékként kikerült az egyetemről. De a magyar nyelv és magyar identitás iránti kultuszt senki nem tudta kioltani szüleimből,

nagyszüleimből, családkunk tagjaiból. Ha valamit helytelenül mondtunk vagy fogalmaztunk, otthon rögtön kijavítottak, létezett egy tartásra való nevelés. Családkunkban soha nem volt helye az uszításnak, a más nemzet ellen való nevelésnek, viszont a „Nem adjuk fel!” jelszó része volt az életünknek. Egy esetleges vegyes házasság nálunk már bűnnek számított volna. Aki szintén így gondolkodott, el tudta kerülni a beolvadást: elment Marosvásárhelyre, Szászrégenbe, akár Kolozsvárra, s ott meg tudott maradni magyarnak. Nekem eleve megadatott, hogy egy jelentős magyar közösségű városban nőjek fel, így nem fenyegetett a beolvadás veszélye. Aki a mezősi szülőfalujában maradt, nehezebb helyzetben találta magát, de ám annak sem volt kötelező feladnia nemzeti identitását.

– Ön nemcsak hogy nem adta fel, magyar szakos tanárnak tanult, miközben a táncházmozgalom által bekerült egy kivételes közösségbe. Aki fellépett a Kolozsvári Magyar Opera színpadán, hangját bakelitlemez örökítette meg, csöppnyi vonzódást sem érzett a népdalénekesi pályára iránt?

– Dehogynem! Pávai István annak idején hívott a Maros Művészegyütteshez. Dehát ekkor már harmadéves egyetemista voltam a magyar–angol szakon, ráadásul már képben volt az a férfi, akivel később egybekötöttem az életemet. Tudtam, hogy ő nem örülne ennek, másrészt be kellett látnom, hogy nem vagyok színpadi alkat. Egy sepsiszentgyörgyi fellépésem után Könczey Árpád úgy fogalmazott, hogy inkább vénasszonyosnak, kesergősnek tűntem. És különben is, a katedra és azon belül magyartanárnak

lenni közelebb állt hozzám, mint a színpad meg az éneklés. Ahol elvárás a szórakoztatás, ami valahol logikus is, ám úgy érzem, nem éppen az én műfajom.

– Igen is, meg nem is, hisz a mi népzenénk nem feltétlenül szórakoztató jellegű.

– Kolozsváron, mielőtt felléptem volna Megéneklünk, Románia fesztiválon, hónapokig gyakoroltam a bentlakásban. Azok a román társak, akik a szomszéd szobákból hallottak, úgy tartottak számon, mint a siratókat éneklő lányt. Mondták is: *fata, care cântă bocitoare*. Egy lassú vagy egy akasztós a románok számára már siratónak tűnik.

– Öröm az örömben, miután teljesült az álma, elvégezte az egyetemet, és magyartanár lett, az akkori politikai szokásnak megfelelően Moldvába, egy Németvásáron túli, lényegében Iasi megyei községbe, a színromán Cristești-re helyezték angoltanárnak. Bár nem volt meglepő, nem érte mégis hidegzuhanyként?

– Én mindig bíztam a Fennvalóban, és abban, hogy megtalálom a megfelelő megoldást. Persze a háromszáz kilométer, amely elválasztott Kolozsvártól nem volt kevés még akkor sem, ha nagyon meleg fogadtatásban részesültem. Cristești nem egy eldugott, szerencsétlen kis moldvai falucska, hanem egy tíz osztályos iskolával rendelkező, tízezer lakosú községközpont. Nem ment rossz szul sorom, de hittem és tudtam, hogy ez csak egy átmeneti állapot. Lefizettük a jászvásári tanfelügyelőség illetékeseit, Bukarestben a minisztérium képviselőjét, és elintéztük, hogy ideiglenesen, egy évre, elhagyhassam a megyét, és

áthelyeztessem magam máshová. Épp Sütő András volt az, aki arra biztatott, hogy menjek fel a Kovászna megyei tanfelügyelőségre, és mondjam meg, hogy ha nem jöhetek haza Erdélybe, és nem taníthatok magyar nyelvet és irodalmat, elfelejtem az anyanyelvem. Ami nem is volt akkora túlzás... Amikor egyszer hazautaztam, és kialudtam magam, felébredve, félálomban elkezdtem románul beszélni. Tulit Ilona volt főtanfelügyelő, nagyon segítőkésznek bizonyult, és helyettesítő állást ajánlott fel.

– Csángó gyerekekhez nem volt szerencséje?

– Neamț megye északi, Iași déli részén nem találkoztam csángókkal. De ha már Moldvába vetett a sors, Kallós Zoli bácsi javaslatára felkerestem egy Bákó megyei családot. Abban az időben az sem volt könnyű feladat, mert nagyon féltek, bizalmatlanok voltak. A kutyájuk neve volt a jelszó, miután azt kimondtam, betessé-

Ha valamit helytelenül mondtunk vagy fogalmaztunk, otthon rögtön kijavítottak, létezett egy tartásra való nevelés. Családunkban soha nem volt helye az uszításnak, a más nemzet ellen való nevelésnek, viszont a „Nem adjuk fel!” jelszó része volt az életünknek.

keltek, és valamelyest megnyíltak. A házuk tele volt jobbnál jobb magyar nyelvű könyvekkel, de az utcán vagy akár az udvaron csak románul mertek hozzám szólni. Egyébként Zoli bácsi mellett lenni, gyűjteni, őt hallgatni felért egy második egyetem elvégzésével.

– Milyen szerepet játszott az életében Péntek János professzor, akivel a Babeș–Bolyai bölcsészkarán találkozott?

– Nemcsak hogy szerettem, az egyetem tanáraink közül őt éreztem a legközelebb magamhoz. A professzor úr nekünk

nyelvészetet tanított. Hivatalosan. Ettől függetlenül néprajzi dolgozatokat is íratott, gyűjtésre járt velünk. Az államvizsgámat például édesapám szülőfalujáról, Melegföldvárőről, a fiatalok életéről és erkölcsi normáiról írtam.

– A rendszerváltás után Magyarországra távozott – nem mindössze szerencsét próbálni, mint sokan mások. Számos kortársával ellentétben ön engedett a hazahívó szónak, és 1995-ben hazatért Erdélybe. Furcsállották a döntését?

– Családegyesítésre mentem ki, mert a férjem akkor már ott volt egyetemen. Nem mondhatnám, hogy furán néztek volna rám, de mindenképpen meglepődtek. Főleg azok, akik nem tudták, hogy erdélyi vagyok. Amikor a tanévzárót követő búcsúebéden az igazgató bejelentette, hogy elhagyom az iskolát, ahol addig tanítottam, a kollégák közül olyan is akadt, aki akkor szembesült a származásommal. „Te erdélyi vagy? – lepődött meg. – Nem is látszik...” Nem mondta ki, de értettem a szóból: nem látszik, hogy én a szegény rokon volnék. Pedig még az angol kiejtésem is más volt, mint az anyaországiaké, mi néha láttunk jó angol filmeket, nálunk nem volt szinkron. Jobb volt a kiejtésem, mint sok kollégának. Nem is csoda, hisz sokan addig orosz nyelvet oktattak, majd a rendszerváltást követően, egy gyorstalpaló átképzés után angoltanárrá váltak.

– Pályakezdőként arról beszélt a háromszéki tanfelügyelőnek, hogy ha nem jöhet el Moldvából, elfelejt magyarul. Ehhez képest csak pályája végén kezdett el újra anyanyelvet és irodalmat tanítani.

– Az angoltól szinte teljesen kilúgozták az irodalmat, és egyszerű nyelvtanulásra helyezték át a hangsúlyt. Nem mondom, hogy ez így rossz. Csakhogy én vágytam a tartalmasabb, mélyebb dolgokra. Ezért néhány kolléga nyugdíjba vonulása után jeleztem a Bolyai Farkas Líceum igazgatójának, hogy, ha van rá lehetőség, szívesen megpróbálnék újra magyart tanítani, elvégre ez a főszakom! Az az igazság, hogy amíg igazgatói tisztséget töltöttem be, nem vállaltam ekkora felelősséget. Mert az anyanyelv oktatása hatalmas felelősséggel jár! Most is egy kicsit úgy vagyok vele, mint a hályogkovács, aki azon vacillál, hogy merjen műteni, vagy ne

merjen. Rengeteget készülök minden egyes órára, és nagy élvezettel lépek be az osztályterembe. Egyszerűen csodás, amit ez a fordulat hozott, s harminc év után végre magyar irodalmat taníthatok. Nyilván, nem tudok olyan eredményeket felmutatni, mint azok a kollégák, akik három évtizede ezen a pályán vannak. De nincsenek is ilyen ambícióim. Egyébként is, a közoktatás nem feltétlenül az olimpikonok kineveléséről szól.

– A mai, „digitalizált” diákokkal is lehet mélyebbre ásni?

– Hogyne! Én nem vagyok annak a híve, hogy a tudományt kellene tanítani, sokkal inkább az érzéseket kell megszólítani, a lelket ápolni. Volt rá alkalom, hogy egy népdalt énekelve léptem be az osztályterembe. Az egyik végzősöm, a ballagás előtti szerenádon bevallotta, hogy akkor és ott azt hitte, bedrogoztam. Ho-

Én eleve pozitív beállítottságú vagyok, aki nem esik kétségbe, és nem roppan meg a feladatok alatt. Bárkinek fel lehet élesztenie az emléket, csak akar-ni kell. Ne feledjük, hogy Bethlen Gábornak is állítottunk szobrot Marosvásárhelyen.

lott csak így próbáltam a diákokat „megszólítani”, felkelteni a figyelmüket, hogy hagyják abba a telefonjaik simogatását. Most is előfordul, hogy úgy vonulok ki az osztályból, hogy elkezdem énekelni: „Talpra, magyar...” És akkor mindenki feláll. Mert egyébként ez is kiment divatból, a diákok nem állnak fel. Holott nem feltétlenül az illem kedvéért kellene felállniuk, hanem azért, hogy végre egy kicsit mozgassák meg magukat, és ne üljenek egész nap, mint a befőtt.

– 2001-ben a Református Kollégium élén kolléganőjét és talán legjobb barát-nőjét, Horváth Gabriellát váltotta. Tudott-e örülni a megbízásnak, mielőtt előd-je leváltása egy rendkívül sötét korszak gyakorlatát idézte, amikor az embereket

vallásuk vagy nemzetiségük miatt menesztették.

– Lehetett egy ilyen háttere, de a kolléganőmet és barátnőmet a tanfelügyelőség is felszólította, hogy döntsön, hisz egy személy nem vezethet két tanintézményt. Mielőtt elvállaltam volna a Református Kollégium vezetését, Horváth Gabival leültünk, és megbeszéltük a dolgokat. Csak azzal a feltétellel mondtam igent, ha ő, a Bolyai aligazgatójaként és barátnőként, mellettem marad, segít. És ez így is történt: nagyon nagy segítséget kaptam Gabitól meg a Bolyai-líceum tit-

Én nem vagyok annak a híve, hogy a tudományt kellene tanítani, sokkal inkább az érzéseket kell megszólítani, a lelket ápolni.

kárságától. El kell ismernünk, a Refi lépcsőzetesen, a Bolyai támogatásával vált önállóvá és nőtte ki magát.

– Nem tartozik az oktatáshoz, de muszáj megkérdezni, hogy Sütő András rokonaként és a róla elnevezett baráti egyesület alapítójaként és titkáráként miként éli meg azt, hogy sok-sok évvel ezelőtt született önkormányzati határozat ellenére sem az egykori román, sem a jelenlegi magyar polgármester nem volt hajlandó felállítani a Herder-díjas írónk szobrát?

– Fanyar érzés, hisz rengeteg ígéretet kaptunk, sajnos egyiket sem tartották be. Már állhatna a szobor, de Dorin Florea idejében a városháza egy olyan méltatlan helyet talált neki, hogy az egyszerűen vállalhatatlanná vált. A teherautókon és az ott lakókon kívül még ki halad el a Kinizsi Pál utcán? Gyalogosok alig-alig. Sajnos Sütő a kollektív feledékenység áldozata. Míg harminc-negyven évvel ezelőtt az erdélyi magyar ellenállás jelképeként tisztelték, ma már alig tízen-tizenötven jelennek meg a meghirdetett temetői koszorúzáson. Azok, akik értették minden egyes szavát vagy sorok közé bujtatott célzásait, megöregedtek vagy elmentek. Utánuk felnőtt egy olyan nemzedék, amely csak akkor tanul Sütőről, ha a tanára úgy gondolja. Nem kétfelm,

Sulyok Tamás köztársasági elnök Magyar Arany Érdemkereszt kitüntetéssel adományozott Székely Emesének, a marosvásárhelyi Bolyai Farkas Elméleti Líceum tanárának, a Református Kollégium volt igazgatójának

hogy a vezetőink szeretnék már végre felállítani a szobrot, de azt is tudom, hogy ezért keserves kompromisszumokat kell kötniük. Ennek dacára én még mindig reménykedem.

– Mi ad okot erre a derűlátásra, mihelyt éppen az ön által mondottakból az derül ki, hogy az idő nem Sütőnek és ennek a kimondottan magyarügynek dolgozik?

– Én eleve pozitív beállítottságú vagyok, aki nem esik kétségbe, és nem ropypan meg a feladatok alatt. Bárkinek fel lehet éleszteni az emléket, csak akarni kell. Ne feledjük, hogy Bethlen Gábornak is állítottunk szobrot Marosvásárhelyen.

– Gondolom, ennek a pozitív szemléletmódnak köszönhető, hogy ma is katedrán van...

– Ennek is. Bár a félelem is némi szerepet játszik. Nincs unokám, nincs keretem, semmi olyasmim, ami fél napjaimat lefoglalná. Amíg túl nagy bakikat nem követtek el, és van még mondandóm..., hát... maradok!

SZUCHER ERVIN

juventus.kronika@gmail.com

Élményalapú tanulást kínál a Qub Education oktatási központ

Az iskolai hagyományos oktatási módszereket interaktív és kísérletszerű tevékenységekkel egészítik ki a Qub Education központban. A kincses városban működő létesítmény programjairól, a tudományt és művészetet ötvöző programokról Vincze Amália műhelyvezető beszélt, aki magyarul is tart foglalkozásokat a diákoknak.

A Qub az a hely, ahol az oktatás „életre kel”. Itt a tudomány és a művészet összefonódik, olyan környezetet teremtve, ahol a tanulás természetes módon, a kíváncsiság, felfedezési vágy és csapatmunka által vezérelve történik – olvasható a kincses városban működő innovatív oktatási központ ismertetőjében. Vincze Amália, a Qub Education munkatársa elmondta, a központban a STEAM (Science, Technology, Engineering, Arts and Maths) -metodikát alkalmazzák, amely ötvözi a tudományokat, technológiát, mérnöki ismereteket, művészetet és matematikát. „Különböző alternatív tanulási módszereket kínálunk a diákoknak, melyek által például a kreatív és gyakorlati készségeiket fejleszthetik. Az egyik célunk, hogy a 21. századi kompetenciákat, például a kritikus gondolkodást és problémamegoldást, digitális módon vagy kísérletszerű gyakorlatok által fejlesszük. Céljaink közé tartozik az is, hogy olyan környezetet biztosítsunk, amely felfedezésre, aktív tanulásra ösztönzi a diákokat, és nem utolsósorban szeretnénk kiegészíteni az iskolai hagyományos oktatási módszereket különböző interaktív és kísérletszerű tevékenységekkel” – magyarázta a műhelyvezető.

Mint kifejtette, 5–12. osztályosoknak többek között biológia, kémia, fizika, ökológia, robotika, programozás témában tartanak műhelyfoglalkozásokat. Ezeket például áramköröket készítenek, biztonságos kémiai kísérleteket végeznek, újrahasznosított anyagokból hoznak létre tárgyakat. „Az elmúlt évben több ezer diák vett részt a különböző

FOTÓ: QUB EDUCATION

foglalkozásokon, fórumokon, nyílt napokon. A legtöbb kolozsvári iskolával együttműködünk, ezenkívül különböző cégekkel, más oktatási intézményekkel is, így egymást segítve próbáljuk minél több helyre eljuttatni az élményalapú tanulást és tanítást, a STEAM-metodikát” – részletezte Vincze Amália, aki egy éve dolgozik a központban, és azóta igényelhető magyar nyelvű foglalkozás is. Ennek lehetőségével eddig több elméleti líceum is élt a kincses városból.

A kolozsvári polgármesteri hivatal és a megyei tanfelügyelőség támogatásával kifejlesztett, a Botnar Alapítvány által finanszírozott programban ingyenesen részt vehetnek az érdeklődők, mindössze előzetes időpontfoglalás szükséges. „A weboldalunkon lehet feliratkozni a workshopokra, itt látható, hogy melyik nap hány órától van szabad helyünk. A zöld hét alkalmával általában hétfőn, kedden és szerdán elérhetőek a foglalkozások, máskor inkább kedden és szerdán lehet jönni csoportokkal. A csütörtököt pedig arra tartjuk

fent, ha esetleg egy diáknak a csoportos foglalkozáson felkeltettük az érdeklődését, akkor ezen a napon eljöhet egyedül, vagy akár barátokkal, szülőkkel, és a segítségünkkel különböző projekteket készíthet, kísérletezhet” – mutatott rá a kincses városi műhelymunka-vezető. Hozzátette, a különböző tematikájú – tudomány, kézművesség, mérnöki ismeretek, biológia – kurzusaik viszont már díjhoz kötöttek. Ugyanakkor a Qub Education nemcsak diákoknak, hanem tanároknak is tart műhelyfoglalkozásokat, az itt szerzett tapasztalatokat pedig előszeretettel alkalmazzák az iskolában, ezáltal interaktívabbá téve a tanítást.

Vincze Amália azt is elmondta, hogy a diákoktól többnyire pozitív visszajelzéseket kaptak, az iskolai környezetből kilépve már eleve kíváncsian érkeznek a foglalkozásokra, ahol olyan gyakorlatokat, kísérleteket végeznek, amelyekre sokszor nem jut idő a hagyományos oktatás keretein belül.

B. L. J.

Hadi Nóra Melinda iskolapszichológus a gyerekeket érintő lelki gondokról

A kolozsvári Báthory Elméleti Líceumban dolgozó Hadi Nóra Melinda szerint a pszichológia általános társadalmi elfogadása pozitív irányba mozdult el az elmúlt időben. Úgy érzi, ma már sokkal inkább önként és nagyobb bizalommal fordulnak hozzá segítségért a diákok, mint pályája elején.

– Mikor fogalmazódott meg önben az elhatározódás, hogy pszichológiával szeretne foglalkozni?

– Már a líceumi években eldöntöttem, hogy ezt a szakmát fogom választani. Nagyenyeden jártam iskolába, a Bethlen

magánrendelőm is, úgyhogy azt a területet is gyakorlom. Kezdetben elsősorban az elhelyezkedési lehetőség miatt döntöttem az iskola mellett, pályakezdőként anyagilag is nehéz lett volna magánúton elindulni. Kellott valami, ami megteremti számomra az alapot és a biztonságot, hogy utána kiépíthessem a karrierem többi részét. Már a líceumban tanítottam kisiskolásokat a gyakorlati rész miatt, mindig is szerettem a gyerekekkel foglalkozni.

– A gyakorlati tapasztalat ellenére voltak olyan dolgok az első, teljesen a szakmában töltött évében, amelyek a diákok részéről meglepték vagy nem lehetett rájuk előre készülni?

– Az első évem kemény volt abból a szempontból, hogy kiderült: az elmélet-hez képest a gyakorlat teljesen másképp működik. Akkor még az Apáczai Csere János Elméleti Líceumban kezdtem tanítani, össze kellett rakni a tananyagot úgy, hogy az a gyerekek szemében is megállja a helyét. Rendszeresen készültem a tanórákra és a külön foglalkozásokra is. Mai napig is kihívást jelent számomra a diákok különbözősége. Hiába hasonlíthatjuk össze őket például a szorongás vagy egyéb közös problémák alapján, mindenki másképp működik, nekem pedig meg kell találnom a módszert, amely által eljuthatok egy adott személyhez.

– Gondolom, a korosztályok terén is voltak jelentős különbségek abból a szempontból, hogy melyikhez hogyan kell viszonyulni. Hosszú idő kellett ennek a kitapasztalásához?

– Erre is külön rá kellett érezni, először arra a tudásra alapoztam, ami már megvolt a korábbi elméleti és gyakorlati tapasztalatoknak köszönhetően.

Később folyamatosan alakítottam ezen és beépítettem a diákok visszajelzéseit is.

– Osztályonként általában vannak olyan gyerekek, akik előítéleteik miatt negatívan viszonyulnak a pszichológiához. Ezeket a helyzeteket hogyan tudja kezelni?

Az első évem kemény volt abból a szempontból, hogy kiderült: az elmélethez képest a gyakorlat teljesen másképp működik. Akkor még az Apáczai Csere János Elméleti Líceumban kezdtem tanítani, össze kellett rakni a tananyagot úgy, hogy az a gyerekek szemében is megállja a helyét.

– Nekem az elfogadás az, ami segít. El tudom fogadni azt, ha valaki szkeptikus vagy nem ért egyet bizonyos dolgokkal. Kihívásnak tekintem, ha a diákok nemcsak csendesen ülnek, hanem kérdeznek és vitába szállnak velem. Ezekből mindig érdekes beszélgetés kerekedik. Az elmúlt másfél évben azt tapasztaltam, hogy sokkal nyitottabbak lettek, mint korábban voltak. Régebb nem voltak ennyire gyakoriak azok az esetek, amikor saját akaratukból kerestek meg a diákok. A kisebbeket küldte a tanító néni, ha úgy látta, jól jönne a segítség, a nagyobbak viszont maguktól ritkán fordultak hozzám.

Hadi Nóra Melinda
iskolapszichológus

Gábor Kollégiumba. Szerettem volna emberekkel és gyerekekkel foglalkozni, ezért választottam a tanítóképző szakot. Később következett az egyetem, az alapképzésen körvonalazódott számomra néhány szakterület. Én alapvetően nem iskolai pszichológiát végeztem, hanem klinikai pszichológiát és pszichoterápiát, mert érdekelt a felnőttekkel való foglalkozás lehetősége is.

– Melyik volt az a pont, amikor elbillent a mérleg az iskolai szakág felé?

– Nem féltetlenül billent el a mai napig sem teljesen, hiszen nekem van egy

– Van valami egyértelmű oka ennek a változásnak?

– Szerintem már jobban el van terjedve ez az irányzat a köztudatban, mint a pályám elején volt. A társadalomban is normalizálódik már, a diákok szülei is nyitottabbak erre. Kevésbé léteznek a régi tévhitek a pszichológiával kapcsolatban, ebből a szempontból mindenképpen változott a helyzet.

A digitális eszközökön keresztül sokkal könnyebb megfogni a gyerekeket. Több csatornán kell őket stimulálni, egy jó tanóra ma már nem úgy néz ki, hogy a füzetbe elméletet diktálunk és magyarázunk. Szerepjátékot és egyéb interaktív módszereket is szoktam alkalmazni. Ha a gyerekek látják, hogyan lehet alkalmazni a gyakorlatban, amit tanulnak, akkor az érdeklődésüket is fent lehet tartani. Egyet is értek ezzel, mert az a cél, hogy képességeket fejlesszünk ki, amelyeket fel tudnak használni.

– Ha már szó esett az elmúlt évek változásairól, itt volt nekünk nemrég a koronavírus-járvány, amely miatt a gyerekeknek sokáig otthon kellett ülniük, ebben az időben mi pótolta az iskolapszichológia hagyományos formáját?

– Ebből az időszakból teljesen kiesem, mert gyereknevelési szabadságon voltam. Az engem helyettesítő kolléga viszont különböző online platformokon tartott foglalkozásokat, tanórákat, egyéni fejlesztéseket is.

– Megváltoztatta-e ez az időszak a gyerekek felfogását a személyes kapcsolatok fontosságáról?

– Is-is. Vannak olyanok, akik azóta jobban értékelik ezeket, de olyanok is, aki nem. Szerintem ez is személyiségfüggő. Egyesek el tudtak kényelmesedni ebben az állapotban, személyes kapcsolatok nélkül. A covid-időszakot megélt generációknál látható, hogy nem feltétlenül forrtak össze úgy az osztályközösségek, különösen akkor, ha az első köztűz évüket online kezdték a gyerekek.

– Rátérve a konkrét problémákra, melyek a leggyakoribb témák, amelyek kapcsán fel szokták keresni a diákok?

– Általában érzelmekkel kapcsolatos dolgokban kéri a segítségemet. Sokan érzik úgy, az iskola számukra stressz, nem tudják miatta beosztani az idejüket.

A kamaszokat sokszor érzelmi viharaik foglalkoztatják, nem ritkák a bántalmazásos, kiközösítései esetek sem

Más szempontból a kapcsolatok kialakításának terén szoktak nehézségeik lenni, beszélhetünk itt a baráti viszonyokról, párkapcsolatokról vagy akár a tanáraikkal kialakított kapcsolatokról is. A líceumba járó diákok gyakran jönnek önismereti és életpálya-választási problémákkal. A kisebbeknél általában az érzelmi szabályozás vagy az impulzuskontroll okoz gondot.

– Említette a tanórák mellett a külön osztályszintű foglalkozásokat is. Ezeken általában milyen témákat érintenek?

– Általában vannak olyan, a tanfelügyelőség által előírt programok, amelyeket meg kell valósítanunk az iskolában, a többit pedig problémától és nehézségtől függően kéri az osztályfőnök. Emellett működnek különféle prevenciós programok, stresszmenedzsment vagy az egymás elfogadását megkönnyítő tevékenység, amely a bulling, azaz a bántalmazás számos formája megelőzéséért történik.

– Mennyire lehet azt reálisan felmérni, hogy milyen szinten van jelen az iskolákban ez a jelenség?

– Általánosan mindenképpen jó, ha megelőzés formájában foglalkozunk ezzel a dologgal, meggátolva azt, hogy hosszú távon elfajuljon a helyzet.

Amikor a gyerekek kamaszodnak, az életkori sajátosságok miatt mindig is lesznek különböző bakalódások, pszikálódások, ez valószínűleg elkerülhetetlen, de azt meg lehet akadályozni, hogy súlyosbodjon a jelenség. Felmérés szempontjából jelenleg is zajlanak olyan kutatások, amelyek segítenek ezt kiszűrni, de eredmények még nincsenek. Én magam is kíváncsi leszek, mit lehet majd a statisztikákból leszűrni.

– Az ilyen típusú felméréseknél előfordulhat, hogy a diákok szépíteni próbálnak a valóságon, és nem teljesen őszintén válaszolnak?

– Igen, ezzel a lehetőséggel mi is tisztában vagyunk, ezért próbáljuk csökkenteni ennek az esélyét, amennyire lehet. Ezeket a teszteket anonim módon, név nélkül lehet kitölteni és elsősorban a korosztályt figyelembe véve vonjuk le a következtetéseket. Egyes esetekben a Google Forms használatával, online végezzük el ezeket a felméréseket. Fel is szoktuk rá hívni a figyelmet, hogy nyugodtan lehetnek őszinték, mert nem célunk kideríteni róluk bármit is személyes szinten, csak adatokat gyűjtünk.

GEBE ZOLTÁN

zoli.gebe@proton.me

Fő ellenségünk, hivatkozási alapunk: az idő

Ha meg kellene keresnünk napi dolgaink között, hogy mi az, ami folyamatos konfliktus gyújtópontja, kiváltó oka lehet, az a mi kis kéttagú családjunk esetében, az – egyértelműen – az idő. Nincs

még egy olyan téma, amely annyi neuronnal vesztét okozta volna, annyi rossz pillanatot szerzett volna, mint az időkeretekben belül való létezés folyamatos tematizálása. Az idő egyben azt a

vonatkozást is megtestesíti, amit a legkevesebb meggyőződéssel és hitelességgel tudok előadni Leának, aki közel kilencévesen még nem tud különbséget tenni öt perc és fél óra között, így hát reggelente hiába riogatom azzal, hogy „siess, öt perced van felöltözni, mert tíz percen belül ki kell lépnünk az ajtón”. Ilyenkor Lea merően és álmosan, enyhén szomorúan és kissé meglepetten tekint rám, hiszen mindebből csak annyi jön le neki: „anya ismét ideges”. Ennél áthatóbb foganatja nincs a dolognak, hiszen az időérzéke, az időben való létezés érzékelése nála nem alakult még ki. És tartok attól, hogy eleve eltorzult, túlpörgetett és túllihegett formájában fog ez benne helyet találni az én legnagyobb szomorúságomra. Távol egy buddhista kolostor nyugalmatól, például...

A covid-világjárvány idején lelassult az idő. Sokan reménykedtünk abban, hogy ebből a lassúságból valamit megőrizzünk majd akkor, amikor visszatérhetünk egymáshoz – mert akkoriban, ugye, azért sírdogáltunk, hogy nem lehetünk együtt –, de nem így történt. Még örültebb tempóra kapcsoltunk, tapasztaltam szerint. Az a különbség a mostani és világjárvány előtti ritmus között, hogy immár tudjuk, megtapasztaltuk saját bőrünkön, hogy micsoda felesleges botorlás ilyen örülten rohanni nap nap után. Gyakorta gondolkodom el azon, hogy vajon lehetne-e szólni mindenkinek, külön-külön, hogy „ne haragudj, hová rohansz és miért, és főleg: miért siettetsz engem is? Mégis ki és mi elől futunk, milyen irányba és főleg: miért?” Itt térnék vissza arra, hogy Leának nagyon igaza van abban, hogy nem tud és nem is akar sietni. Nem is kellene, nem is szabadna, mert az ehhez hasonló, sokasodó és állandósuló helyzetekből kialakuló gyerekkori stressznek beláthatatlan következményei vannak. Nem arról van szó, hogy a gyermeknek nem kell megtanulnia az időkeretek közötti létezést, de nem „ezt” a létezést, mert ennek ebben a formában semmi értelme.

Naplemente Haniában

Levendulás nyugalom

• LEA RÁZAI

Nem is csodálkozom azon, hogy már alig várja, hogy péntek dél legyen, és elmehessen a nagyszüleihez. Ő még nem tudatosítja, de én már igen, hogy ennek a kívánczóságnak tetemes hányada – a szükséges nagyszülői kényeztetés mellett – az idő lelassulásához kapcsolódik. Mama és tata nem fut körbe félőrülten a házban, lapátolja magára a ruhát, lép ki háromnegyedig felöltözve az ajtón, zárja be idegesen az ajtót, és rohan a buszmegálló felé, hogy nehogy lekésse 6.58-kor azt az egyetlen buszt, amellyel időben ott lehet az iskolában. Bármennyire utálom ezt a helyzetet, ezt a bolond rohanást, a gyermekem számára én ezt testesítem meg. És ez tény. Mert reggel nem lehet elég korán felkelni ahhoz, hogy mindez ne így történjen, mert ahhoz rögtön az iskolából való hazatérés táján nyugovóra kellene térni vagy egyáltalán nem kellene lefeküdni még úgy sem, hogy előző este mindent előkészíték másnapra... Ha tudnám, hogy ez mire jó, látnám értelmét, akkor meggyőződésből csinálnám, és megreklámoznám Leánál is. Jelenleg viszont senki nem tud meggyőzni arról, hogy egy pihent gyermeki és szülői agy és test nem képes több és mélyebb tudásra, minőségibb emberi kapcsolatokra, mint ez a mostani, amely hajnalok hajnalán edz kimerülten az éppen aktuális napra.

Lea imádja a vakációkat és főleg a vakációs üzemmódot, mert nagyon szereti egyfelől azt, hogy ilyenkor mi diktáljuk, határozzuk meg a tempót, és az a tempó nem olyan, mint hétközben. Sőt abszolút semmi köze hozzá. A vicces az, hogy ilyenkor is nagyon kötött műsorunk van, percekre, helyszínekre és tevékenységekre lebontva. Másként hogyan lehetne összehozni a napi átlagosan 13 kilométer gyaloglást? Azonban figyelembe vesszünk abszolút minden emberi szükségletet. „Anyá, tudod jól, hogy akkor, ha utazni kell, én bármilyen korán felkelek!” – szokta mondogatni Lea hetekkel az utazásunk előtt. Nyilván, ilyenkor nem kérdezem meg, mint egy puritán, valamely piarista gimnáziumban nevelkedett szülő, hogy „és akkor miért nem kelsz fel bármilyen korán akkor is, amikor suliba kell menni, hüm?!”. Erre a válasz elég nyilvánvaló. Azért, kérem szépen, mert egyértelmű, hogy amikor egy 7.38-as repülőjáratot kell elérni, az nem egyenlő azzal, amikor 7.38-kor a matematikát

asszimiláljuk órarend és tanterv szerint. Én pedig nem vagyok hajlandó szülőként képmutató lenni, és úgy tenni, mint aki morális indíttatásból nem érti, hogy a kettő között igenis nagy különbség van, melyik változat a megnyerőbb, amiért érdemes korán felkelni. El tudnám ezt magyarázni hosszan is, viszont röviden arról lenne szó: ha felülről (mondjuk, repülőből) nézzük az életünket szerves egységként, akkor leginkább azért vagyunk a világon (Tamásit parafrázálva), hogy tapasztaljunk, boldoguljunk, különböző helyzetekben és körülmények között feltaláljuk magunkat benne, nem pedig

Ha felülről (mondjuk, repülőből) nézzük az életünket szerves egységként, akkor leginkább azért vagyunk a világon (Tamásit parafrázálva), hogy tapasztaljunk, boldoguljunk, különböző helyzetekben és körülmények között feltaláljuk magunkat benne, nem pedig azért, hogy hajnalok hajnalán, kábultan és korai ébredés miatt örök kialvatlanul meggyőzzük magunkat naponta és intézményi keretek között arról, hogy „milyen jó is nekem akkor, amikor rossz”.

azért, hogy hajnalok hajnalán, kábultan és korai ébredés miatt örök kialvatlanul meggyőzzük magunkat naponta és intézményi keretek között arról, hogy „milyen jó is nekem akkor, amikor rossz”.

No, de mielőtt még itt közmegebotránkozást idéznék elő, hadd mondjam el, hogy szülőként sem szeretek semmit jobban a világon a tanulásnál. És érteni is ehhez értek a leginkább. Rühellem, utálom és félelmetesnek tartom azt (főleg, ha ezt a tanügyben tapasztalom), amikor valaki „befejezettnek” tekinti magát, semmi

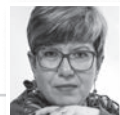
újat nem hajlandó megtanulni, új irányba nyitni, dolgokat kipróbálni. Ezt egyenesen tragikusnak tartom, de minimum ártalmasnak messzemenően és nagyon sok tekintetben. És ha már az idő és hivatás összefüggéseiről került szó, akkor van egy rossz hírem: vannak szakmák, amelyekben a tanulás holtig tart. A „jó pap” mellett a jó pedagógusé, jó újságíróé és jó terapeutáé is ilyen (nagyjából valamennyi szakmára igaz, de itt most a számomra legnyilvánvalóbbakat soroltam fel). Ha a gyermekektől megköveteljük azt, hogy haladjanak az időben és az idővel, akkor mi, csúnya felnőttek sem rekedhetünk meg és kommandírozhatunk a pálya széléről. Ez ilyen egyszerű. És ha azt tapasztaljuk magunkon, hogy azért állnánk meg szívesen, mert elfáradtunk a rohanásban, akkor képzeljük már magunk elé azt a helyzetet, amelyben nekik, a sokkal fiatalabbaknak is van ehhez joguk.

És bocsánatosan legyen emitt említve, de: mi, csúnya felnőttek tényleg fárasztóak vagyunk. Éppen azért, hogy mechanikusan végzünk dolgokat, és erre tanítjuk a gyerekeket is. Hol van az élvezet abban, hogy az ember kihozza a kisdedet a szülésház kapuján, és legkésőbb három évre rá arra tanítgatja, hogy „nem tudunk ilyen sokat időzni a játszótéren, mert nincs erre időnk”, „gyorsan, gyorsan, el kell érniük az óvodába”, és innen aztán nincs megállás. És akkor ott van, harminc évvel később, a gyönyörű esti csendélet, amikor ugyanez a gyermek, immár szülőként este tízkor – miután a napi to do listjét kipipálta – leroskad ott-hon a konyhaszékre, és próbál érezni valamiféle sikerélményt, de csak az ürességet érzi. Mert a barátokkal való találkozás nem fér bele, a színházi előadás és a koncert nem hét közbeni tevékenység, sőt a gyermekével is csupán két rövid mondatot tudott váltani ma, munka után, miközben elhozta az iskolából és elcipelte valamilyen magánórára.

Nos, általában ezek a perspektíváink. Engem pedig olyan tekintetben inspirálnak, hogy ahány kibúvó van ez alatt, mindet megtaláljam, és a gyermekemmel való kapcsolatom javára fordítsam. Sok sikert nekem!

BARTHA RÉKA

bartha.reka.emese@gmail.com

Ép ész

A mi iskolánkban minden logikus. A diákok például nem közlekedhetnek a főbejáraton. A főbejárat a tanerők számára, az oldalsó, rácsos kisajtó a tanulóknak való. Logikus, nem? Vadbivalyok nem márványlépcsőre valóak. A folyosón, ha ta-

Énelőttem különösnek és furcsának tűnik, hogy a félezres létszámú diákság az épp, hogy bivalyszélességű ajtón gyúródik hét óra ötvenkilenc perc harminc másodperckor, és furakodik fulladozva fölfelé a másfél személyes kislépcsőn, miközben a dupla szárnyas, fejedelmi főbejáraton már fél nyolc után nagyítóval kell keresni az ott közlekedőket. Mert a tanárok olyankor már a tanáriban frissítik az aktuális diákgyötrő módszer tantárgyra szabott változatát. Nyugodtan hagyhatnák, hogy a tanulók a főbejáraton próbáljanak ma sem késni.

A köpenyt viselő tanárok a legfélelmetesebbek. Szerencsére köpenyt csak Gyuri bácsi, a biológia, állattan és anatómia felkent papja, illetve Zoli bácsi, a kémia tudora visel. Másik Zoli bácsi, aki fizikát tanít, valamilyen rejtett oknál fogva nem visel köpenyt. Őt nagyon szeretjük. Ildikó néni is köpenyben jár, bár a derdidászt az osztályban tanuljuk. Félünk is tőle rendesen. Amikor köpenye feltűnik a folyosó sarkán, mindenki idegesen rázza a lábát. Gyuri bácsi és Zoli bácsi köpenye fehér, az Ildikó nénié kék. Vajon azért, mert neki nincs se szertára, se laboratóriuma? Ildikó néninek minden a fejében van, fénysebességgel írja a táblára az új lecke szövegét, amit szóról szóra le kell másolnunk. Vágjuk a németet, mint Szalai a szappant. Logikus! A diák dolga, hogy tanuljon, tisztelje oktatóit, az utcán emberhez méltó módon viselkedjen, és ne lógja el a torna-, ének, rajz-, kézimunka-, alkotmánytanórákat. Énekóráról nem merünk lógni, annyi szent. Gyula bácsinak röntgenszeme van. Aki ellóg, azt az első adandó alkalommal odateszi nyílt színen szolmizálni, és az illetőnek annyi! A mi iskolánkban az ének a legfélelmetesebb tantárgy, pedig az iskola megnevezése „ipari líceum”.

Nem tudom, mit jelent a szó. Olyasmit vajon, hogy itt, ebben az épületben felnőttgyártás folyik? Az oldalajtón bedől a nyersanyag, melyet a főbejáraton közlekedő munkaerő társadalmilag hasznosítható termékévé fúr-farag, csavar-csiszol-reszel. Jó sok forgács is felgyűl a folyamatban, és a munkaerő is gyakran fújtat, csapkod, hangos szavakkal nemtetszésének ad kifejezést. Silány a nyersanyag. Egy biztos: akármilyen zseniálisak vagyunk, mindig a régi diákok az igaziak. Na igen, azok tudtak, kérem szépen! Hogy fújták a leckét! Nem úgy, mint ez a tompa, lusta banda! Régen minden és mindenki jobb volt. Ép ésszel fel nem fogom, hogy ilyen körülmények között miért szól az összes hazafias vers és kórusmű a fényes jövőről, amit majd mi, e csapnivaló, a dicső régieknek sokkalta komiszabb, rossz szokásokban dagonyázó barbár horda hozunk el. Szerintem már rég elvesztettük a fényes jövőt. Ott hever valahol a rácsos kisajtótól induló szűk lépcsősor poros fordulójában.

„A dupla szárnyas, fejedelmi főbejáraton már fél nyolc után nagyítóval kell keresni az ott közlekedőket”

nár bukkan fel, a diáknak a fal mellé kell húzódnia. Köszön, jó napot kívánok, majd ezzel egy időben, a fal mellé húzódik. Logikus! Nem duvadunk vadbarom módjára, amikor a térben magasabb rendű lények cirkálnak.

LÁSZLÓ NOÉMI
nocsek@gmail.com

Igényelhető a Szülőföldön magyarul támogatás

Elindult a Szülőföldön magyarul program; az oktatási, nevelési, hallgatói, tan- könyv- és taneszköz-támogatásra május 8-ig lehet jelentkezni a mipont.hu felületen – jelentette be Nacs Lőrinc a Miniszterelnökség nemzetpolitikáért felelős államtitkára április elején Budapesten.

Az idei tanévben is a hozzájárulás összege bruttó 100 ezer forint gyermekként vagy hallgatóként. Ez az összeg az adott tanévre egy alkalommal igényelhető. Erdélyi, felvidéki, kárpátaljai, horvátországi és muravidéki óvodások, általános és középiskolások, valamint főiskolai és egyetemi hallgatók részesülhetnek a támogatásban, akik szülőföldjükön magyar nyelvű oktatásban, magyar nyelvű nevelésben vesznek részt. A programra a gyerekeket a szülők, míg a főiskolai és egyetemi hallgatókat saját maguk regisztrálhatják. Csáky Csongor, a programot lebonyolító Rákóczi Szövetség elnöke ismertetése szerint az idei kérelmek is csak elektronikusan, a mipont.hu felületen igényelhetők 1 hónapon keresztül. A digitalizációnak köszönhetően jelentősen egyszerűsödik a rendszer. A tavaly regisztráltaknak a támogatási kérelem benyújtása néhány perc alatt elvégezhető, nem kell feltölteni újra a dokumentumokat és adatokat. Mint mondta, az új igénylők azok lesznek, akiknek gyermekük most lép be az oktatási hálózatra. A mipont.hu felületen a bejelentkezés után a főoldal alján oktatóvideók is elérhetőek, továbbá chatbot és a Rákóczi Szövetség ügyfélszolgálat is segíti a kérelmezőket – jegyezte meg. Csáky Csongor beszélt arról is, hogy a digitális térbe való átállással sikerült a program résztvevőinek számát növelni: tavaly több mint 237 ezer kérelem érkezett, ebből több mint 227 ezer kérelem kapott pozitív elbírálást.

Erdély legjobb helyesíró diákjait díjazták Nagynyeden

A Simonyi Zsigmond helyesírási verseny célja anyanyelvünk ápolása, a nyelvhasználat iránt érzett felelősségteremtése és az anyanyelv szeretetének erősítése. A versenyen a diákok helyesírási képességét tollbamondással és feladatlapokkal mérték a Nagynyeden szervezett

versenyen. Az első díjakat, illetve a különdíjakat Hargita, Kolozs, Kovászna és Maros megyei diákok nyerték el.

A megmérettetés után a pódium legfelső fokára állhatott Orbán Eszter (5. osztály, Kemény Zsigmond Elméleti Líceum, Szamosújvár, felkészítő tanár: Papp Erzsébet), Derzsi-Élthes Boglárka (6. osztály, József Attila Általános Iskola, Csíkszereda, felkészítő tanár: Hanner Emőke), Popovics Ivett (7. osztály, Nagy Imre Általános Iskola, Csíkszereda, felkészítő tanár: Császár Hajnal), Tanka Sophie (8. osztály, Művészeti Főgimnázium, Marosvásárhely, felkészítő tanár: Dézsi Eleonóra).

A versenyt az Anyanyelv-ápolók Erdélyi Szövetsége, az Oktatási Minisztérium Kisebbségi Főosztálya, a Fehér Megyei Tanfelügyelőség és a nagyenyedi Bethlen Gábor Kollégium szervezte a Babeş-Bolyai Tudományegyetem Magyar és Általános Nyelvészeti Tanszéke szakmai felügyeletével, a szaktanfelügyelők, a módszertani körfelelősök, valamint az erre hosszú távon vállalkozó magyartanárok segítségével az általános iskolák 5–8. osztályos tanulói számára.

A rendezvény során a házigazda kollégium 5-8. osztályos diákokból álló citerazenekara, valamint a Kalamajka diákszínházi kör előadásait láthatták a résztvevők. A szervezők igyekeztek a versenypróbák közötti időszakokat érdekessé tenni a versenyzők számára. Volt társasjátékozás, kézműves foglalkozás, a diákok meglátogatták az iskola természetrajzi és iskolamúzeumát, és körbesétáltak az impozáns épületet.

Magas a roma gyerekek szegregációja az oktatásban

A Bálványos Intézet és a Nemzeti Kisebbségkutató Intézet által végzett kutatásnak a roma jelenlétre összpontosító, kolozsvári szociológusok és politológusok által végzett feldolgozása során kiderült: a romániai magyar nyelvű oktatásban részt vevő 115-120 ezer diák 14 százaléka, 16 ezer tanuló magyar nyelven beszélő roma. A roma gyerekek aránya az oktatási szintekkel fordított arányban csökken: míg elemi oktatásban 20 százalékot tesznek ki, a középiskolai elméleti oktatásban már csak 0,6 százalékot, ami 75 diákot jelent. Körükben nagy a

lemorzsolódás, és aki általános iskola után folytatja tanulmányait, többnyire szakiskolába kerül – közölte az MTI-vel Toró Tibor politológus, a Bálványos Intézet kutatási igazgatója.

A roma tanulók aránya a Partiumban a legmagasabb: Szatmár megyében a magyarul tanuló diákok 40, Bihar megyében 30 százalékát teszik ki. Főleg falusi és kisvárosi oktatási helyszíneken tanulnak, aminek részben az az oka, hogy a magyar szülők inkább a közeli városokba íratják be gyermekeiket.

A kutatás szerint a roma diákok háromnegyede már elemi iskolában roma többségű oktatási helyszínen tanul, és olyan városokban is ilyen helyszínekre „zsúfolják be” őket, ahol a település szintjén nem magas az arányuk. Az elemi oktatásban 60 százalékuk tanul roma többségű oktatási helyszínen, és ez az elkülönülés diszkriminációval is társul, mivel ezeknek a tanintézeteknek rosszabb az infrastrukturális felszereltségük – közölte Toró Tibor.

Ezen a helyszíneken az iskolai lemorzsolódás lényegesen nagyobb az átlagosnál, és az általános iskola után a leglátványosabb: a nyolcadikos diákok esetében százból nyolc írt továbbtanulásra jogosító jegyet minden tárgyból a képességfelmérő vizsgán. A tiszta magyar vagy minimális roma jelenlétű iskolákban ez az arány 50 százalék – mondta.

Toró Tibor rámutatott, főként Szatmárnémeti, Nagykároly és Székelyudvarhely térségében jellemző, hogy a falusi oktatási helyszínek roma többségűek, mivel a nem roma szülők városi iskolába járatják gyerekeiket. Ezen a helyszíneken az oktatás minősége gyengébb, kevés a címzetes pedagógus, ritkábban vesznek részt képzéseken, így az itt tanul diákoknak nagyon alacsony az esélyük, hogy leérettségizzenek, egyetemre járjanak – mondta a szakember.

Nehezen illeszkedik be a Z generáció a munkaerőpiacra

A 1996 és 2015 között született fiatalok, vagyis a Z generáció tagjai egészen másképp viszonyulnak a munkához, mint idősebb társaik. Számukra kiemelten fontos az egyensúly a magánélet és a karrier között, ami jelentősen befolyásolja, hogy milyen állásokat hajlandóak

elfogadni. Ez a szemléletváltás is közre játszhat abban, hogy Románia az EU-ban az egyik sereghajtó a fiatalok foglalkoztatásának terén – írja a Maszol.

Romulus Oprica szociológus a Digi24-nek elmondta: egy olyan generációról van szó, amely „már nem tudja, hogyan kell dolgozni”. A 15–29 év közötti fiatalok 26 százaléka nem tanul, de nem is dolgozik. A szakember úgy véli, hogy az oktatási rendszer nem készíti fel a diákokat a munkaerőpiac realitására, az iskolában és a munka világában elvárt erőfeszítéseket pedig sokan egyszerűen elutasítják.

A munkaadók gyakran tapasztalják, hogy a fiatal pályakezdekők tapasztalat nélkül, mégis magas elvárásokkal lépnek a munka mezejére. Loredana Stanciu, a Temesvári Műszaki Egyetem karriertanácsadó központjának vezetője szerint a Z generáció tagjai sokszor a képességeikhez képest magasabb fizetést várnak el.

A fiatalok által megjelölt kezdőfizetések gyakran meghaladják az országos átlagot: a Digi24-nek nyilatkozó fiatalok szerint egy tisztességes fizetés Romániában 1000 eurótól indul, van, aki szerint 6000-7000 lej egy ideális kezdőfizetés.

A generációk közötti mentalitásbeli különbségek is kihívást jelentenek. Egy fiatal szerint „van egy gát köztünk és az idősebbek között. Mi másképp nőttünk fel. Mi másképp akarunk pénzt keresni.” Ugyanakkor vannak olyan fiatalok is, akik nyitottak a tanulásra és fejlődésre: „Először meg akarom szerezni a tudást, aztán jöhetnek az igények” – mondta egy fiatal, egy másik szerint meg kell találni a középutat, hogy ez működjön.

A fiatalok körében tapasztalható munkanélküliség nemcsak Románia problémája: hasonló helyzettel küzd Spanyolország és Görögország is.

Az anyanyelvű oktatás mellett érvel a Rákóczi Szövetség

Az anyanyelven tanulás fontosságára, ezzel együtt a magyar identitás és kultúra megőrzésére hívja fel a figyelmet a Rákóczi Szövetség sajtóközleményében. A több mint két évtizede működő Magyar Iskolaválasztási Program elsődleges megszólítottjai azok a Kárpát-medencében élő magyar nemzetiségű

szülők, akik tavasszal íratják általános iskolába végzős óvodás gyermeküket. A szervezet a többi között közösségimédia-kampánnyal, látványos kommunikációs aktivitásokkal és rendezvényekkel igyekszik rávilágítani a magyar nyelvű oktatás előnyeire.

A magyar iskolaválasztás szorgalmazása, előnyeinek bemutatása, illetve a külföldi magyar iskolás gyermekek patronálása a Rákóczi Szövetség egyik legfontosabb ügye, hiszen az anyanyelvi tanulás kulcsjelentőségű a Kárpát-medencei magyar közösségek megmaradása szempontjából – írja a Maszol.

Településeket „mentettek” a baróti diákok

A kézdivásárhelyi Zöld Nap Egyesület a Kovászna Megyei Önkormányzat meghívásának eleget téve a gyerekek éve keretében a baróti művelődési otthon nagytermében Zöld kihívás címmel egy többórás interaktív vetélkedőt tartott.

A versenyre benevező diákoknak az volt a feladatuk, hogy megmentsenek egy települést, amelyet különböző csapások értek vagy problémákkal küszködnek – írta a Maszol.

A baróti Gaál Mózes Általános Iskola nyolcvan tanulója számára szervezett vetélkedőre nyolc csapatot alakítottak ki – tájékoztatott Ráduly Attila egyesületi elnök. A diákok egy képzeletbeli település megmentésén dolgozhattak, ahol szennyezett a víz, kevés a munkahely, és egyre jobban pusztul a természet is.

A diákok különböző intézmények – pl. étterem, iskola, vállalkozás és önkormányzat – szemszögéből dolgoztak ki környezettudatos megoldásokat, hogy megmentseik településüket.

Gyimesközéplokiak nyerték a Jancsó Benedek-emlékversenyt

Budapesten az Egyetemi Katolikus Gimnáziumban tartották a magyarországi székhelyű Jancsó Alapítvány által szervezett, a gelencei származású polihisztor, nagynyújtó dr. Jancsó Benedek tudósról elnevezett történelmi emlékversenyt, amely a kilencedik kiadásához érkezett. Az idei döntőben a gyimesközéploki Majláth Gusztáv Károly Általános Iskola csapata végzett az első helyen – adta hírül a Maszol.

A vetélkedő célja a magyar történelem nevezetes eseményeinek és meghatározó személyeinek bemutatása, a magyar identitás ápolása. A versenyt az erdélyi magyar nyelvű általános iskolák 7. és 8. osztályos diákjainak hirdették meg. A döntőbe a tíz legjobb eredményt elérő csapat kvalifikált.

Az idei tanévben a verseny témája a 16. századi magyar várháborúk kora volt. A versenyt izgalmas végjátékban a gyimesközéploki Majláth Gusztáv Károly Általános Iskola csapata nyerte; a második helyezett a balavásári Török János Általános Iskola csapata, a két harmadik helyezett a barátosi Bibó József Általános Iskola és a gergyócsomafalvi Köllő Miklós Általános Iskola csapata lett. A versenyzők teljesítményét oklevéllel, értékes könyvajándékokkal és a versenyt követő napon az egri várat megtekintő kirándulással ismerte el a verseny zsűrije és a szervezők.

Nem tenné kötelezővé az egyenruhát az oktatási miniszter

Nem szeretné a minisztériumból kényszeríteni az iskolai egyenruha viselését Daniel David. Az oktatási miniszter leszögezte, nem létezik tanulmány arra vonatkozóan, hogy az egyenruha kötelezővé tétele bármiben segítené. Bátorítja az iskolákat, hogy vezessék be az egyenruhát, de nem kényszerítené azt, idézi a miniszter a B1TV-ben elhangzott nyilatkozatát az Edupedu.

Hangsúlyozta, külföldön van példa arra, hogy kötelező az iskolában az egyenruha, a diákok büszkéek rá. „Az egyenruha az identitás egyik eleme, de ott az iskola önkéntes alapon, a szülőkkel, a diákokkal egyeztetve alakította ki” – mondta a miniszter.

A parlamentben létezik egy tervezet, mely szerint az iskolák kötelezővé tehetik az iskolai egyenruha használatát. A törvénytervezet az 198/2023-as számú, az egyetem előtti oktatásról szóló, az úgynevezett Deca–Iohannis-törvényt módosítaná és egészítené ki. A dokumentum szerint az egyenruha ingyenesen adnák a tanulóknak, az egyenruha elemeit, részleteit az oktatási miniszter rendeletében hagyná jóvá.

D. SZ.